

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN PENTRU SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Apare la 10 a fie-cărei luni.

DIRECTOR: Dr. CORN. DIACONOVICH.

Anul I.

Sibiu, 10 Octobre 1899.

Nr. 10.

Prelegeri pentru popor.

Aducem la alt loc al „Revistei Economice“ un scurt anunț despre prelegerile ce „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ intenționează să țină în decursul iernii viitoare în comuna Seliște. Acest incident ne dă ocasiunea de a întreține pe cetitorii revistei noastre asupra însemnătății și imperativei necesități de a se face în toate comunele românesci începutul ținerii de prelegeri sistematice pentru popor, îndeosebi din resortul economiei.

„Omul cât trăiesce tot învață“, este o dicătoare prea adevărată, care nu excepționează nici pe oamenii cu multă știință de carte. De aici urmează, că chiar oamenii cei mai învățați simțesc trebuință mai mare de a-și înmulți cunoștințele prin citire de cărți, șiare, reviste și, în orașe mai mari, prin ascultarea de conferințe sau prelegeri. De aici trebuința de a asculta concerte, de a merge în teatru, ș. a.

Și pe când dorința de învățatură tot mai multă se manifestă tocmai la cei mai învățați, pe atunci marea mulțime, cu mai puține cunoștințe de carte sau cu totul lipsită de astfel de cunoștințe, „zace în întunec și în umbra morții“; ea simte numai, dar nu e pe deplin convinsă despre folosul învățaturii și despre necesitatea de a se cultiva. Mulți o trag și o împing, necasurile și lipsele o năpădesc, iar ea stă buimăcită și nu-și știe ajuta. Tinerimea, ce ași se pregătește pentru viață, posibil să o rupă cu trecutul, și să apuce pe calea cea adevărată; aceasta însă e numai presupunere și dorință. Dar oare rîndul

acesta de oameni, generațiunea presentă, ce a păcătuit, ca să nu fie și ea învrednicită de o soarte cât-de-cât mai bună, mai suportabilă?

Organizațiunea noastră constituțională cu un aparat formidabil de funcționari bine plătiți, și contingentul imens de miliție stabilă mult costisitoare, aceste îndeosebi au cauzat și cauzează neîntrerupt înmulțirea dărilor, atât de împovărătoare pentru popor.

La aceste se adaug dările spre alte scopuri de utilitate publică: pentru biserici și preoți, pentru școale și învățători, pentru îmbunătățirea căilor și podurilor, pentru igiena publică, ș. a.

Adevărat, că toate aceste în împrejurările actuale sunt absolut indispensabile și trebuie susținute cu ori-ce jertfe; însă nu e mai puțin adevărat, că în vârtejul preocupățiunilor de tot felul o chestiune de prima forță se scapă aproape cu totul din vedere. Aceasta este: *cultivarea imediată a poporului*, ca cu ajutorul ei să-și poată înmulți isvoarele de câștig, și cu chipul acesta să i-se deie posibilitatea de a pute jertfi și mai mult — însă fără a îmbrânci — pentru scopurile publice, și în același timp pentru ridicarea sa proprie și a familiei la un nivel mai înalt de cultură și bunăstare materială.

Cum se procede însă ați în această privință nu e speranță de multă îmbunătățire. Și așa e rău din cale afară. Dar pentru a ne convinge, că răul trebuie să ne pună pe gânduri și că e de lipsă să facem tot ce putem pentru delăturarea lui, credem a fi la loc întrebarea și răspunsul: cum și ce anume se face direct pentru ridicarea poporului la o stare mai fericită?

Cât ține primăvara, vara și toamna poporul este cuprins aproape neîntrerupt cu munca câmpului. În acest timp nici nu se poate gândi la altceva, decât să adune ce a semănat și să îngrijască ca și în anul următor să aibă ce aduna. Vine însă timpul iernii, care la noi ține adesea 5 până în 6 luni. Și ce se întâmplă acum? Munca obositoare a economului se împuținează și tot ce el săvârșesce se restrânge mai numai la lucrări din giurul casei: îngrijirea animalelor domestice, când și când ducerea la moară și procurarea lemnului.

Ori cât de grea este însă munca plugarului în timpul când poate lucra în câmp, totuși 5—6 luni de iarnă sunt prea mult

pentru odihnă și recreațiune fără nici un folos practic, ba din contră nu arareori împreunate cu pierderi ireparabile și mai cu samă acolo, unde sunt mai mulți oameni mari în casă, cari își sêvîrșesc lucrul de ȳi, și apoi nu au ce să facă.

Peste ȳi cu pipa pe la vecini sau în cârciumă, sara de-asemena în povești; tinerii prin ședători, Dumineca și în serbători la joc. Astfel de regulă trece iarnă de iarnă, fără ca plugarul să dea înainte. Singur numai rugăciunile și cântările, cari le ascultă cei-ce merg baremi la biserică; *numai* aceste însă nu promovează progresul poporului în toate privințele. „Roagă-te și lucră!“ Astfel ne poruncesce scriptura. Și am puté adăuga „lucră cu înțelepciune în toate ȳilele“ pentru-ca să poți isbuti.

Fără îndoială, ȳeranul nostru ar și face ceva mai bun și mai folositor, dacă ar ști ce și cum. Lipsindu-i însă aproape cu desêvêrșire povețele directe și sistematice, acomodate trebuințelor sale și în conformitate cu priceperea sa, este necesitat să rămână și pe mai departe în nesciință și sêrăcie, deapururea coada altora, spre cea mai mare pagubă a intereselor noastre de toate categoriile, între cari se numără și interesele bine înțelese ale conducătorilor, ce stau în nemijlocită atingere cu poporul.

Plugarul nostru, mai mult încă de cât alte clase sociale, are neapêrată trebuință de povețe înțelepte și grabnice pentru a puté apuca pe calea progresului și a-și ușura greul vieții.

Cu apropierea iernii trebuie studiată chestiunea luminării poporului și făcute pregătirile de lipsă, ca atunci când încetează, sau baremi se micșorează ori împuținează munca cea grea a trupului, să se poată face începutul cu o altfel de în-deletnicire a spiritului.

Preoții, învățătorii, notarii dela sate în conțelegere cu advocații, medicii, profesorii și mai ales cu protopopii, să-și facă planuri de acțiune în toată forma, luând fie-care din dênșii câte un anumit rol, adecă anumite teme, cari să și le compună și studieze de cu bun timp, ca prin ele să influințeze în cel mai binefăcător mod asupra celor-ce vor participa.

Chiar și numai cei 2—3 cărturari dintr'o comună ar puté face un aranjament destul de potrivit, ținând câte o disertațiune la sêptemână, de toate 2—3, în dumineci, serbători, eventual și în alte ȳile. Dacă din când în când însă le-ar

veni într'ajutor și cărturarii dela oraș, sau chiar și numai din alte sate din apropiere, speranța de isbitură ar fi la toată întemplantarea mai mare.

Temele despre cari ar trebui instruat poporul sunt nenumărate. Așa: combaterea defectelor morale, cari sapă la temelie viitorului nostru: cârciuma, jocul de cărți, credințele deșerte, ș. a. Îndrumări pentru o creștere mai rațională a tinerimii. Reguli igienice cu privire la nutreț, îmbrăcăminte, locuință, ș. a. Chestiuni din sfera dreptului: despre procese, testamente, contracte, ș. a. Dar peste toate stau chestiunile privitoare la afacerile economice, cari toate așteaptă temeinice și grabnice îmbunătățiri; între aceste se numără chestiunea reuniunilor, însoțirilor și tovărășiilor, s. e. reuniuni agricole, însoțiri de împrumut și credit, magazine de bucate, societăți pentru valorisarea vinului, tovărășii pentru procurarea de mașini și unelte agricole, ș. a., lăptării și untării, etc.

Lecciónile să fie lucrate în stil popular, ca nici un cuvânt să nu rămână nepriceput de popor. Mai mult de o oară să nu țină o temă și să fie predată liber, iar ce se poate arăta, pentru mai bună pricepere, să se arate, ca: recuizite, moduri de altoire, etc.

Îndeosebi să se stăruiască a desvolta în popor dragostea spre progres, indigitând celor-ce știu carte, opurile și revistele din cari se pot lumina mai pe larg și mai bine asupra unor sau altor chestiuni, și îndemnându-i, ca să cetească totdeauna mai mulți împreună, învățând cei mai luminați pe cei mai puțin știutori.

Punem cu tot înadinsul la inima frunțașilor noștri dela oraș și sate chestiunea ardețoare a prelegerilor pentru popor. S.

Cursul titlurilor de credit.

Fluctuațiunea cursului. Doi factori principali sunt cari determină cursul efectelor: *etalonul de interese și siguranța capitalului și a intereselor.* Cursul va fi cu atât mai urcat, cu cât dobânda ce o produc va fi mai mare și cu cât garanța oferită este mai solidă. Acești doi factori ai fixării cursului, pot suferi schimbări (urcări sau reduceri) în comun sau în parte.

Întocmai ca la prețul mărfurilor, așa și la cursul efectelor este a se lua în considerare cererea și ofertul. Cererea (căutarea) efectelor este condi-

ționată în prima linie dela mărimea și siguranța dobândii oferite de emitenții titlurilor de credit. Dobânda efectelor poate fi fixă (stabilă) ca la scrisurile de rentă, fonciare și alte obligațiuni. La astfel de titluri, ori ce reducere a dobândii micșorează căutarea (cererea) și depreciază efectele. Acele efecte însă, cari nu produc dobândă fixă (acțiunile) sunt mai tare supuse fluctuațiunii, decât fondurile, fiind-că mărimea dividendului este pendentă de beneficiul întreprinderii.

Etalonul usual este compasul cumpărătorilor de efecte, față de dobânda ce o produc acestea. Dacă un soi de efecte, pe lângă garanție bună, mai ofere și o dobândă mai mare decât cea usuală, — cursul va nota peste pari; iar dacă renta este mai mică decât etalonul țilei, — cursul va fi sub pari.

Prin o emisiune nouă de efecte, favorisată — față de altă emisiune mai veche, — prin o dobândă (rentă) mai mare, se dă nascere la o concurență, ce se manifestă sau prin deprecierea titlurilor din emisiunea veche, sau prin urcarea cursului celor din emisiunea nouă.

Afară de mărimea dobândii influențează asupra cursului și siguranța efectelor, adevărat nu numai siguranța rentei, ci și a capitalului la o eventuală rambursare. Un resboiu sau o revoluțiune, în perspectivă sau în faptă, sunt factorii principali, cari înfruesc asupra cursului efectelor de stat. Orice nor pe orisonul politic este în stare să deprecieze rentele. Dar afară de evenimentele externe mai sunt și motive interne ale vieții de stat, cari au o influință asupra cursului efectelor, așa spre exemplu operațiunii financiare greșite de regulă depreciază efectele.

Cursul efectelor mai depinde și de etalonul de interese usual în afacerile comerciale; pentru-că, — fiind capitalele împrumutate scumpe — fiecare va năzuî să-și procure fonduri mai ieftine, iar în cazul invers vor fi siliți să le plătească mai scump. Această împrejurare se explică prin faptul, că o dobândă urcată a capitalelor împrumutate, denotă o mare căutare a astorfel de capitale; prin urmare sunt mulți în lipsă de bani și pentru a și-i procura, realizează (vând) efectele în massă, iar cursul, în urma ofertului mare, se reduce. Un etalon redus denotă abundența de numerar, în consecință ofert mare de capitale și în acelaș timp cerere mare de efecte pentru plasarea acestor capitalii; prin urmare cursul efectelor în urma cererii mari se urcă. Toți acei debitori deci, cari au intențiunea de a conține împrumuturi noue, și cu doosebire statele, au să țină cont de etalonul curent de interese.

Asupra cursului are o oarecare influință, chiar și mărimea nominală a diverselor titluri. Efecte de egală siguranță și cu aceeași dobândă au curs diferit, amăsurat valorii nominale a diversilor titluri; — piesele mai mărunte de regulă sunt mai scumpe, ce se explică prin împrejurarea, că cererea pieselor mărunte este mai animată decât a celor mari.

Mai sunt încă alte multe motive, cari determină cursul efectelor, precum încassarea facilă sau greoaie a intereselor, sortările prea dese, etc. Așa spre exemplu efectele, cari din cauza prea deselor sortări, cer mai multă grijă din partea capitaliștilor, vor avé un curs mai redus.

Schimbările de curs pot să se ivească pe neașteptate sau treptat, după cum și motivele cari au provocat fluctuațiunea cursului cresc și se desvoaltă.

Nu este însă a se căuta totdeauna cauza fluctuațiunii cursului în motive externe, fiind-că adeseori este provocată prin însași natura efectelor. Efectele ferme, cari produc o dobândă mai modestă, de regulă ajung în mâinile capitaliștilor soliđi, așa că arareori apar spre realizare la bursă. Efectele mai puțin solide însă, pe cari le cumpără speculanții de-a dragul dobândii mai mari sau a prospectelor de agiotaj. — țin pe proprietarii lor în continuă agitațiune din cauza nesolidității lor. Din acest motiv se și ofer neconținut la bursă. Ofertul și cererea aduce cursul acestor efecte într'o oscilațiune permanentă, așa că nici când n'ajung la curs stabil.

*

Calculul de rentabilitate. La alegerea efectelor pentru plasări de fonduri de regulă se ia în considerare atât rentabilitatea, cât și bonitatea lor. Cele mai acomodate efecte pentru plasamente sunt acelea, cari nu sunt prea tare supuse fluctuațiunii de curs, și acestea sunt rentele, scrisurile fonciare și obligațiunile cu prioritate, cari dupăcum am amintit într'un articol precedent, în urma acestei calități, se numesc și fonduri, spre deosebire de efectele de speculă cum sunt acțiunile. Losurile producătoare de interese încă sunt acomodate pentru plasări, dar atunci nu mai poate fi vorba de o rentabilitate mai mare, mulțămindu-ne cu speranța de a dobândi cu timpul vr'un premiu.

Dobânda titlurilor de credit este fixată după nominalul lor, prin urmare dobânda (renta) este mai mică decât cea fixată, dacă cursul procurării este peste pari, și mai mare, dacă cursul este sub pari.

Efectele, cari produc o dobândă sub nivelul etalonului oficial, de regulă au un curs mai redus decât cele ce produc o dobândă mai urcată, ba de multe ori diferența de curs este așa de mare, încât rentabilitatea devine egală.

Pentru a afla deci cari fonduri sunt mai rentabile, trebuie să luăm în considerare atât cursul țilei (valoarea de curs), cât și dobânda fixată după nominal, iar la cele în aur și cursul aurului. Pentru calcularea rentabilității vom aplica regula catenară, ca cea mai ușoară și practică.

Exemple:

Cumpărăm renta comună de argint de 4·2% cu cursul de 100·45. Cum se fructifică capitalul astfel plasat?

$$\begin{array}{l|l} X \text{ fl.} & 100 \text{ fl.} \\ 100 \cdot 45 & 4 \cdot 2 \text{ fl.} \end{array} \quad X = \frac{100 \times 4 \cdot 2}{100 \cdot 45} = \text{fl. } 4 \cdot 18\%$$

Cumpărăm rentă ungară — aur de 4% cu fl. 119·55, 20 franci aur notează f. 9·56. Cu câte procente se fructifică capitalul?

$$\begin{array}{l|l} X \text{ fl.} & 100 \text{ fl.} \\ 119 \cdot 55 & 4 \text{ fl.} \odot \text{ (aur)} \\ 8 & 9 \cdot 56 \end{array} \quad X = \frac{100 \times 4 \times 9 \cdot 56}{119 \cdot 55 \times 8} = \frac{3824}{9656 \cdot 4} = 3 \cdot 98\%$$

Cu care curs trebuie să cumpăran. renta austriacă — aur, pentru ca să producă 4%? Sovereignul notează fl. 12·06.

X fl.	4 fl. Ⓞ
10	12·06 fl.
4	100 fl.
X = fl. 120·60	

Cumpărarea de efecte per comptant. Având să cumpărăm efecte pentru o sumă anumită de numărare, trebuie să luăm în considerare, dacă acele efecte produc sau nu produc interese, fiind-că în cazul prim trebuie calculat interesele curente separat și adause la curs. Regula se va afla mai bine din următoarele exemple:

1. În 18 Septembrie 1899 avem să cumpărăm pentru fl. 3000.— rentă comună de argint cursul de 99·90 și cu cuponul per 1 Ianuarie 1900.

Cursul per 100 fl.	fl. 99·90
4·2% Interese din 1/7 1899 — 77 zile	" —90
Plătim deci per fl. 100 Renta fl. 100·80	
prin urmare fl. 3000 : 100·80 = 29 sute, sau Rentă nominal	fl. 2900.—
fl. 2900 Rentă à fl. 99·90	= fl. 2897·10
4·2% interese pe 77 zile	= „ 26·06
Restul în numărare	„ 76·84
fl. 3000.—	

2. Tot în 18 Septembrie 1899 cumpărăm losuri din 1860 pentru numărarul de fl. 11,750·20. Cursul 138.— pentru un los întreg și 157·50 pentru o cincime de los. Cuponul per 1 Novembre 1899.

1 Los întreg din 1860 fl. 690.—	1/5 los din 1860 . . fl. 157·50
4% interese din 1/5 1899	4% interese din 1/5
137 zile de fl. 500 . fl. 7·61	pe 137 zile de fl. 100 „ 1·52
fl. 697·61	fl. 159·02

fl. 11,750·20 : 697·61 = 16 bucăți, Rest fl. 588·44, fl 588·44 : 159·02 = 3 cincimi, Rest 111·38.

Borderou

16 losuri întregi din 1860 à fl. 138	= fl. 11040.—
4% interese pe 137 zile de fl. 8000	= „ 121·78
fl. 11161·78	
3 cincimi de L. din 1860 fl. 157·50 = fl. 472·50.	
4% interese 137 zile de fl. 300 . . „ 4·57	fl. 477·07
Rest numărare „ 111·35	
fl. 11750·20	

Calcularea efectelor cu cuponul curent detașat (lipsă). Adeseori se ivesc casuri în circulațiunea privată de efecte, că se cumpără și vând titluri de credit, dela cari cuponul curent s'a detașat, ba se întâmplă adeseori, că

cumpărătorul n'are numărul de ajuns și pentru ca totuși se poată încheia târgul, banca vîndătoare îi face favorul, că detașază cuponul proxim și rebonifică cumpărătorului interesele dela ziua târgului până la scadența cuponului curent (detașat), până când dacă cuponul curent s'ar fi vîndut cu titlul, ar fi trebuit se restituie cumpărătorul vîndătorului interesele curente dela scadența cuponului expirat până la ziua târgului. La bursă însă titlul lipsiți de cuponul curent, nu se pot negocia, nici furnisa. Dar și în circulațiunea privată, atari excepțiuni le fac băncile numai față de emisiunile lor proprii de efecte; efectele străine nu le cumpără de loc, sau numai cu un curs de tot redus.

Dacă rambursarea cupoanelor se face în aur, — computul se va face întocmai așa ca și cum cuponul n'ar lipsi, iar din valoarea de curs obținută, se va subtrage întreaga valoare a cuponului detașat, calculat cu cursul de ȕi a piesei de 20 franci aur (napoleond'or).

Exemple:

1. În 10 Septembrie 1899 cumpără cineva dela „Albina“ nominal cor. 4000 scrisuri fonciare de 5% cu 102.— Cuponul per 1 Octobrie 1899 s'a detașat.

În cazul acesta „Albina“ va restitui cumpărătorului interesele din 10 până inclusive 30 Septembrie = 20 ȕile.

Cor. 4000 serisuri fonc. à fl. 102	= fl. 2040.—
minus 5% interese pe 20 ȕile	„ 5·55
	<u>fl. 2034·45</u>

2. În 20 August 1899 cumpărăm fl. 6000 rentă ungară aur cu cursul de fl. 117·60, dela cari cuponul per 1 Ianuarie 1900 lipsește. Napoleond'orul notează 9·58.

fl. 6000 renta ung. aur fl. 117·60	= fl. 7056.—
plus 4% interese pe 49 ȕile din 1 Iulie 1899	= „ 32·67
	<u>fl 7088·67</u>
minusul Cuponul per Ianuarie 1900 = fl. 120 @ à fl. 9·58 =	143·70
	<u>fl. 6944·97</u>

Calcularea cursului mediu la efecte. Dacă cumpărăm efecte cu diverse cursuri și voim să știm starea prețului mediu, atunci multiplicăm valoarea nominală sau bucățile cu cursurile respective și dividăm suma acestor producturi cu suma valorilor nominale sau aceea a bucăților.

Exemplu:

Cumpărăm rentă comună de argint cu următoarele cursuri, care-i cursul mediu?

fl. 3,000.—	à fl.	98·85	=	2,865·50
„ 3,500.—	„ „	99·30	=	3,475·50
„ 4,000.—	„ „	100.—	=	4,000.—
„ 2,000.—	„ „	101·75	=	2,035.—
fl. 12,500.—				12,376.—
				12,376.— : 125 = 99·01.

Iuliu Popescu.

Tablele de mortalitate.

(De *M. Navrea*).

Cu multe decenii înainte de aceasta, lumea civilisată din apusul Europei a ajuns la fericita idee de a-și asigura viața. Numai noi Românii nu mai voim să ne obișnuim cu aceste asigurări, cari acceptate odată, ar scăpa multe familii din miserie și sărăcie. Dar să lăsăm acestea la o parte, ele nu încap în tema de față și să vedem ce sunt și pe ce se bazează asigurările la viață.

Asigurările nu sunt alte-ceva decât nesce contractări, ce le încheiă o persoană cu vre-un institut, ca plătind o sumă oare-care, fie aceasta odată pentru totdeauna sau în rate anuale, să capete o sumă determinată în timpul cât va trăi (asigurări de rente viagere) sau în cazul de va muri (asigurări pentru cas de moarte). Pentru stabilirea acestora — după cum țice și E. Dormoy — este de lipsă o cunoaștere cât se poate de amănunțită și exactă a șanselor de mortalitate ale persoanelor ce se asigură, căci asigurătorul trebuie să evalueze sumele de asigurat la alte sume, ce pe baza șanselor de mortalitate au să le plătească asigurații. La calculul rentelor regulate n'avem lipsă fără numai de cunoașterea calculului intereselor compuse, pe când la calculațiunea asigurărilor pe lângă cunoașterea calculului intereselor, am mai avé lipsă de cunoașterea șanselor de mortalitate ale persoanelor dela diferite etăți, din care reese — numai aproximativ — termenul în decursul căruia sau la finea căruia asigurătorul este obligat a solvi suma de asigurat. D. e. cine-va vine și se asigură astfel, ca plătind o prima de asigurare odată pentru totdeauna sau în rate anuale, să capete în cazul de va muri 1000 fl. Asigurătorul, ca să-i afle prima, respective primele, ar trebui să cunoscă timpul când va muri, pentru-ca astfel suma depusă capitalisând-o cu interese compuse, să se urce tocmai la 1000 fl. Pentru-ca să afle acest termen — deși numai aproximativ — ar trebui să cunoască: 1. etatea persoanei de asigurat, 2. starea actuală a sănătății, 3. temperamentul său, 4. temperamentul părinților lui, 5. starea sănătății părinților lui, 6. clima în care are să trăiască, 7. gradul inteligenței, 8. natura ocupațiunei lui, 9. natura mai mult sau mai puțin aventuriosă a caracterului, etc., etc. Acest studiu prima-dată este foarte greu și nici odată realizabil, pe urmă ar trebui ca însuși cel ce se asigură dimpreună cu medicul lui să compună aceste date, căci numai el singur își cunoaște mai bine defectele și împrejurările în cari trăiesce, — lucru ce în fapt nu se întâmplă, căci îndată-ce o persoană cunoscându-și șansele de mortalitate știe, că asigurându-se în present va trebui să plătească o astfel de sumă, care capitalisându-se cu interese compuse întrece cu mult suma de asigurat, atunci lucru foarte natural nu se va asigura încă.

La asigurările navale este foarte ușor a constata datele necesare. Presupunem, că avem de asigurat o corabie; pentru stabilirea primei de asigurat trebuie să cunoaștem: 1. timpul când s'a construit, 2. modul și

felul construirii, 3. persoana care a construit-o, 4. greutatea, ce o poate suporta, 5. dibăcia căpitanului, 6. locurile pe unde circulă, 7. marfa cu care este încărcată, etc. Cunoscută odată datele necesare, cari foarte ușor se pot stabili, se stătoresce în rezonanță a acestora prima de asigurare.

Această anchetă este imposibilă — după cum am mai spus și mai sus — de practisat la persoane. Și pentru ca totuși să putem face calculațiunile de asigurări, ne luăm refugiul la așa zisele *table de mortalitate*, din cari reiese aproximativ timpul, ce are să-l mai trăiască o persoană de o etate anumită.

Sub tablele de mortalitate în limbajul poporal se înțelege acel șir de numeri, cari ne indică în modul cel mai exact posibil, că dintr'un număr anumit de persoane de 0 ani (d. e. 10,000 sau 100,000) câte mai ajung etatea de 1, 2, 3, etc. ani, în fond sub tablele de mortalitate înțelegem acele table, care ne indică numai procentul de mortalitate dela diferite epoce. În chipul acesta și tablele de mortalitate pot fi de 2 feluri: unele indicându-ne persoanele, cari mai trăiesc la diferite epoce și în sine și procentul de mortalitate, iar altele numai procentul de mortalitate.

Numărul persoanelor, cari trăiesc la o etate anumită se înșamnă de regulă cu l_x , d. e. cei cari trăiesc la 10 ani cu l_{10} , iar cei cari mor în decursul anului cu dx (d_{10}). Dacă la începutul anului x trăiesc l_x persoane și în decursul acelui an mor dx persoane, atunci este evident, că la finea anului x sau începutul anului $(x+1)$ mai trăiesc $l_x - dx = l_{x+1}$ persoane.

La construirea tabelor de mortalitate nu se recere vre-un studiu sau aplicațiunea vre-unui calcul, ci ele se formează pe baza observațiunilor statistice făcute asupra unei populațiuni oare-care.

Modul cum se construiesc tablele de mortalitate încă este de mai multe feluri; se pot face constatările la un număr hotărît și homogen de persoane cu aceeași etate, urmându-se acest număr în decursul anilor până devine 0 — intru cât se eschide ori ce emigrare. Anume se ia un număr cât se poate de mare, d. e. 100,000 de nasceri, și acest număr se urmărește până la fine, însemnându-se fiecare deces. După al 2-lea metod constatarea se poate face asupra unui grup de populațiune mai mult sau mai puțin homogenă. După acest metod se ia o populațiune anumită și se urmărește în decursul unui an întreg, însemnându-se fie-care deces la etatea căreia îi aparține. Pe urmă se constată și numărul de persoane ale populațiunii dela diferitele epoce și în chipul acesta se află procentul de mortalitate al epocii respective.

Tablele obținute după metoda primă sunt într'o privință cu mult mai superioare celorlalte, căci la cele dintâi constatările s'au făcut asupra unui număr hotărît și homogen, și sunt formate pe baza faptelor autentice întâmplare. Cele formate prin observările asupra unui grup de populațiune nu pot fi exacte; aci îndată dăm pe largul câmp al hipoteselor. Mai întâi nu sunt exacte din acel punct de vedere, că populațiunea, la care se fac observările, nu reprezintă o masă homogenă de oameni. Unii dintre ei

sunt mai bolnăvicioși, au o constituție fizică slabă, prin ceea-ce sunt cu mult mai expuși casurilor de moarte. Pe urmă decesurile de multe ori nu sunt din numărul dela început al populațiunei, căci se întâmplă și imigrări și emigrări, și ca să se delătore acest fapt ar fi o muncă foarte grea. Cu un cuvânt aceste din urmă nu pot fi atât de exacte ca primele.

Tot așa de bine este cunoscut și faptul, că procentul de mortalitate nu rămâne valabil și exact pentru toate epocele, ci el se schimbă, devenind când mai mare când mai mic; d. e. mortalitatea unei persoane de 20 ani, acum o sută ani, nu mai poate fi egală cu mortalitatea de azi a unei persoane de aceeași etate. Pentru ca să se aplice tablele construite asupra unui număr cunoscut și homogen de persoane trebuie să treacă o sută de ani; cu alte cuvinte, construirea tabelor azi puse în folosință a trebuit să înceapă acum o sută de ani. Dacă azi când s'a gătat tablele, voim să aflăm mortalitatea unei persoane de 0 ani, trebuie să presupunem, că această mortalitate este egală cu cea de acum o sută de ani; pentru ce? foarte natural, căci mortalitatea unei persoane de 0 ani acum o sută de ani s'a aflat; mortalitatea unei persoane de 1 an trebuie să presupunem, că este egală cu cea de acum 99 ani și a. m. d. Deci vedem, că aplicarea tabelor de mortalitate făcute asupra unui număr anumit și homogen de persoane urmărit în decursul à 100 ani nu poate să fie destul de reală, deoarece-ce mortalitatea nu-i actuală.

Nu tot astfel stă cu tablele redactate pe basa unei populațiuni totale. Aci procentul de mortalitate este cu mult mai real, căci dela formarea lor a decurs numai un singur an, eventual doi ani.

Tablele de mortalitate redactate în orice chip nu se pot aplica la astfel de persoane, cari 1. sunt actual bolnave, 2. au un temperament bolnăvicios sau inclinațiuni bolnăvicioase moștenite din părinți, 3. cari locuiesc într'o climă daunătoare vieții lor, căci într'un astfel de cas, îndatăce un om s'ar simți bolnav, ar veni să se asigure, și în casul acesta banca ar perde, deoarece-ce ar avé ca asigurați mai numai persoane bolnăvicioase, cari la tot casul mor înainte de terminul, ce ni-l indică tablele de mortalitate. Persoane bolnăvicioase institutul de asigurare poate să le asigure numai în cazul plățirei unei prime foarte mari, ca astfel asigurătorul să nu poată perde nimic.

Urme despre tablele de mortalitate aflăm din timpurile cele mai antice. Deja de pe timpul lui Servius Tullius 578 a. Chr. avem unele însemnări despre născerile și decesurile dela diferite epoce. Însemnări despre nou-născuți se făceau la templul Junon Lucine — șteița protectoare a lăuzelor, căci la fie-care nou-născut trebuia să se dea un dar templului; tot asemenea însemnări despre decesuri se făceau la templul „Libitine“ — șteița înmormântării. Aceste însemnări mai târziu pe la 170 d. Christos au servit de basă la calculațiunea unei specii de table de mortalitate celebrului jurisconsult Ulpian. După aceste table viața mijlocie a unei persoane de 20 ani era de 30 ani, a unei persoane de 40 ani, de 19 ani, la etatea de 50 era de 9 ani și la 60 de 5 ani. El n'a folosit tablele acestea la calcula-

țiunea de asigurări, ci le-a folosit la calculațiunea unei specii deosebite de rentă viageră.

Dela acest celebru jurisconsult nu s'a mai ocupat nimenea cu analiza statisticelor de felul acesta; dar pentru aceasta însemnările statistice nu s'au sistat, ci ele au fost continuate și în evul mediu cu o regularitate mai mult sau mai puțin exactă.

Dintre regiștrele statistice mai vechi, cari au o regularitate destul de mare, notez pe cele dela Augsburg și Breslau de pe la începutul secolului XVI. În 1592 în Londra cu ocaziunea ciumei se ține o statistică regulată despre decesuri, care se continuă încă multă vreme după disparițiunea epidemiei.

Prima tablă de mortalitate, care merită într'adevăr acest nume, este a ilustrului matematician Halley, publicată în 1693, după care multe alte s'au lucrat. Dela Halley începând rënd pe rënd se perondează o mulțime de table, dintre cari cele mai însemnate sunt: ale lui Deparcieux la 1746, ale lui Northampton în 1780, în 1787 ale lui Carlîst, în 1806 ale lui Duvillard, în 1837 ale lui Brünne, urmează apoi în 1843 tablele celor 17 societăți engleze, în 1867 ale lui Bauvisage și în fine în 1869 tablele celor 20 societăți engleze.

În cele următoare mă voiu ocupa mai pe larg cu tablele „Deparcieux“, „Duvillard“, „Bauvisage“ și a celor 20 societăți engleze.

Tablele „Deparcieux“. Deparcieux în 1746 a publicat o lucrare, în care se ocupă și de aceste table făcute pe basa statisticeî din 1742. El a avut 2 isvoare statistice: 1-ul au fost trei tontine înființate în 1689, 1696 și 1734, și al 2-lea observațiunile statistice adunate dela 40 instituțiuni bisericesci. Dela instituțiunile bisericesci n'a putut colecta datele complete, căci nu toate voiau să i-le pună la dispoziție, deși Deparcieux le-a explicat destul intențiunile lui bune. Având la dispoziție două isvoare diferite, și-a format 2 feluri de table, căci n'a voit să confunde mortalitatea persoanelor bisericesci cu a laicilor. Tablele lui Deparcieux se încep numai la etatea de 3 ani cu un număr de 1000 persoane, iar' epoca, când numărul persoanelor este redus la zero, e 95.

Tablele „Duvillard“. Unele dintre tablele de mortalitate, cari și până ađi mai au o întrebuițare la diferite instituțiuni de asigurare sânt tablele lui Duvillard. Aceste table au vędut lumina țiilei în lucrarea lui Duvillard publicată la anul 1806 sub numele: „Analyse de l' influence de la petite vérole sur la mortalité“, în care acest savant se ocupă mai pe larg de influința acestei epidemii asupra mortalității. Analisând diferitele cauze la urmă ne dă și tablele de mortalitate, cari încep cu un număr de un milion. După cum spune însuși Duvillard sânt formate pe basa unui număr de 101.542 decesuri la diferite etăți, și provin dintr'o populațiune de 2.920.672 indiviđi. În lucrarea lui nu ne indică metoda, care l'a urmat la formarea tablelor.

Ori cum ar sta lucrul, ori din ce punct de vedere ar fi luate, ele nu mai pot avé o valoare actuală, căci dela formarea lor a trecut deja o sută

de ani, și prin urmare mortalitatea ce reese din aceste table, nu se mai potrivește cu cea actuală. Comparate cu alte table mai recente reese, că ale lui Duvillard au în tinerețe o mortalitate mai rapidă și la bătrânețe mai lentă.

Tablele „Bauvisage“. Bauvisage și-a luat de basă la construirea tablelor sale tontina „Lafarge“ din 1792, ai cărei membri erau în număr de 116,000. Acest număr de persoane l'a urmărit până la anul 1867, când ș'a construit tablele. În restimpul de 75 ani n'a putut face constatările statistice decât numai la 38,951 persoane. Din cauză, că mortalitatea în tinerețe reprezintă o variațiune foarte mare, el nu și-a început tablele sale decât numai la vîrsta de 3 ani cu un număr de 100,000, care la 106 ani este redus la zero. Tablele lui Bauvisage și ađi au întrebuițare destul de lățită, cu deosebire în partea sudică a Franciei aproape toate instituțiunile de asigurare folosesc aceste table.

(Va urma).

Întroducerea obligătoare a valutei de coroane.

(După prof. R. Stern).

Prin introducerea valutei de coroane schimbări esențiale în comunicațiunea internă a țării nu vor urma. Pe baza raportului de un fiorin egal două coroane fie-care sumă de datorie sau de pretensiune, se va schimba în coroane în toate registrele sau cărțile publice și private.

Dacă d. ex. cineva primesce o solvire de 50 fiorini, va pute confirma primirea după cum voesce: ori a sumei acesteia ori apoi primirea de 100 coroane.

Dacă cineva e obligat prin cambiu d. ex. la solvirea unei sume de 126 coroane, va putea număra această sumă atât în coroane, cât și în coroane și fiorini sau și numai cu 63 fiorini la scadență, etc.

E superfluu a aduce aci alte exemple. Legea spune, că în locul valutei austriace de până aci va intra valuta de aur.

Câtă vreme *solvirea în numerar* (adecă cât timp statul de facto nu rescumpără banii săi de hârtie cu aur) nu e pusă în praxă, de fapt, valuta fiorinului, deși nu mai există ca măsurător legal de calculare, totuși nu e pe deplin suprimată în funcțiunile sale, posedăm deci temporal o valută alternativă.

Deși statul e deja în posesiunea unui considerabil fond metalic, cu toate aceste reține această cantitate de aur dela circulațiune. Causa e ușor de aflat, căci dacă această cantitate de aur ar ajunge în formă monetisată succesive în circulațiune, mai înainte de a se fi decretat solvirea în numerar, s'ar favorisa speculațiunea, căreia i s'ar deschide calea spre a împinge aurul afară din țeară, iar prin aceasta scopul, care s'a avut în vedere la crearea noului sistem monetar ar fi zădărnicit cu desăvirșire.

Numai ținând statul în tesaurul său cantitățile de aur brut sau monetizat, se va pute face posibilă la timpul său rescumpărarea banilor săi de hârtie (conferă art. Bani de hârtie din Nr. 9 al „Rev. Economice“).

Se impune acum întrebarea :

Cum vor ajunge coroanele de aur în circulațiune, dacă moneda de aur necesară rescumpărării banilor de hârtie e închisă în tesaur ?

Speculațiunea cu aurul va procura cantitatea de aur necesară monarhiei. Prin baterea liberă de monede fiecare va pute monetisa coroane din un chilogram de aur, rebonificând statului speșele de batere.

Admis, că bilanțul comercial e favorabil, adecă, că se exportează mai mult de cât se importează, atunci străinătatea, în care există valută de aur, ne va datora aur și va trebui să ne plătească diferența între export și import în devise de aur.

Iar atunci vom ajunge în poziție a pute bate din napoleoni, livre, sterlinge, etc. coroane în aur.

Prin noua lege a valutei se stabilește *relațiunea* de 1 coroană = 1 franc 5 centime și de 1 coroană = 85 fenigi, prin urmare având de ex. cursul Berlinului 58.60 pentru 100 mărci germane, sau ceea-ce e egal, 117 coroane 20 bani, e ușor a afla câte coroane corespund cantității de 85 mărci germane, și deoare-ce 85 mărci = 100 coroane

$$\begin{array}{r} 85 \times 117.2 \\ 85 \\ \hline 595 \\ 170 \end{array}$$

BCU Cluj / Central University Library Cluj

$$85 \text{ mărci} = 99.620 \text{ coroane.}$$

Iar fiind-că pe basa relațiunei fixate în lege primim 100 coroane întregi, rezultă la un curs de 58.65 un câștig de 38 bani sau fileri de fiecare 85 mărci sau de 45 bani la 100 de mărci.

Natural, că acest câștig se va reduce prin pierderea de interese, prin taxele pentru transportul aurului, prin taxele de batere și prin alte speșe mărunte, care însă toate laolaltă nu sunt atât de mari cât câștigul ce se poate realiza.

La franci asemenea încă se poate realiza un beneficiu destul de favorabil la un curs d. e. de $47.52\frac{1}{2}$ per 100, sau dacă napoleonul notează $9.50\frac{1}{2}$. Exprimat în coroane, 100 franci notează 95.05 și napoleonul 19.01. Ori 105 franci = 100 coroane (conform relațiunei), deci

$$105 \times 95 \text{ ne dau } 99.80\frac{1}{2} \text{ coroane.}$$

Și fiind-că pentru 105 franci se dau 100 coroane întregi, importul de franci încă ar arunca o dobândă de circa 20 fileri la procurare de 105 franci.

Dacă se procură și aur brut nemonetizat din străinătate, rezultă în anumite condiții asemenea beneficii.

Prețul aurului nemonetizat se orientează atât după referințele de batere din străinătate, cât și după condițiile sub cari banca de emisiune străină cumpără aurul.

Banque de France plătește pentru chilogramul de aur fin 3437 franci, în loc de 3444⁴/₉, cât ar corespunde relațiunei franceze de batere.

În Germania se plătește din partea băncii germane (Deutsche Reichsbank) 2784 mărci (în loc de 2790 conform relațiunei de monetizare) pro chilogram.

Banca austro-ungară conform tarifului ei publicat la 11 August 1892 fixează la alineatul 2 „ca preț de rescumpărare pentru biloane de aur fin suma de 1638 fl. v. a. sau 3276 coroane“ (în loc de 3280 coroane conform relațiunei de batere).

Se naște întrebarea, dacă e rentabil a procura aur dela Paris spre a-l realiza la noi în țară. Dacă calcularea arată un rezultat favorabil speculațiunea va folosi această împrejurare, iar aurul va intra în țară.

Natural că prin o speculațiune intensivă crescând cererea după aur, obiectul căutat scumpindu-se, beneficiul în fine va dispăre stăgnând și scurgerea de aur în țară.

Voim însă numai să mai arătăm sub ce condițiuni se poate aștepta o scurgere de aur în străinătate.

Chilogramul de aur curat costă la Paris 3437 de franci. Acesta e prețul fixat de bancă. Spesele de transport dela Paris la Viena d. ex. precum și alte spese de transacțiune se le calculăm în mediu cu 2¹/₂‰.

Să dicem, că aurul sosit se va putea preda imediat la Viena băncii austro-ungare cu 3275 coroane, deci

$$\begin{array}{r} 3437 \\ + 2\frac{1}{2}\text{‰} \quad \underline{8\cdot59} \\ \hline 3445\cdot59 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 3275 \text{ divisat prin } 3445\cdot59 \text{ ne dă} \\ 3275\cdot000 : 3445\cdot59 = 95\cdot05 \\ 1739690 \\ 1689500 \end{array}$$

Prin urmare, dacă francul are un curs mai scăzut decât 95·05 coroane (47·52¹/₂ fl.), să rentează a cumpăra aur brut la Paris și a lăsa să se bată monete de aur la noi în țară. (Actualmente cursul nu e favorabil pentru această speculațiune, trecând limita de 95·05 cor. sau fl. 47·52¹/₂. Nota Red).

La Berlin chilogramul de aur fin costă 2787 mărci; la acestea se mai adaugă spese de transport și alte spese pentru transacțiunea Berlin—Viena. Acestea de regulă se calculează cu 2‰. Aurul procurat la Berlin se poate realiza la Viena cu 3275 coroane per chilogram.

$$\begin{array}{r} \text{mărci} \quad 2784\text{—} \\ + 2\text{‰} \quad \underline{5\cdot57} \\ \hline 2789\cdot57 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 3275 \text{ divisat prin } 2789\cdot57 \text{ ne dau} \\ 3275000 : 2789\cdot57 = 117\cdot40 \\ 485430 \\ 2064730 \\ 1120310 \\ 44820 \end{array}$$

Deci, dacă marca notează mai scăzut decât 117·40 (58·70), e rentabil a procura aur de Berlin și a bate din el coroane. (Cursul mărcii germane actualmente asemenea e mai urcat, deci nu s'ar pute executa transacțiunea aceasta acum cu succes. Nota Red.)

Este însă de remarcat, că la acest exemplu s'a admis, că se găsește pe piața Berlinului aur brut, o împrejurare care nu totdeauna se va nimeri; mai departe s'a luat de bază la calculare prețul de bancă, ceea ce nu exclude de loc, ca în comerț prețul aurului să fie mai urcat. Prețul de bancă e în fine numai prețul minimal, cu care banca este obligată prin statutele sale a cumpăra aur, nu e însă de loc constrinsă a și vinde cu acest preț aurul de care dispune.

Trad. de B-a.

Bilanțul comerțului.

Oficiile statistice ale diferitelor state publică din timp în timp conșpecte despre circulația mărfurilor, arătând cantitatea și valoarea mărfurilor importate, precum și a celor exportate peste granițele statului respectiv. Aceste conșpecte le balansează apoi punând saldo (diferența) ori la Active ori la Passive, după cum exportul sau importul este mai mare ori mai mic. Lucrarea aceasta se chiamă alcătuirea *bilanțului comercial* (se mai dice și bilanțul comerțului extern).

Numim dar bilanț comercial diferența (deosebirea) între valoarea mărfurilor importate într'o țară și între valoarea celor exportate. Mai nici odată nu este egalitate între aceste două valori, ci ori valoarea importului ori aceea a exportului este mai mare.

Țerile la care valoarea mărfurilor importate este mai mare ca cea a mărfurilor exportate, au bilanț comercial pasiv; iar acele la care exportul e mai mare decât importul, au bilanț comercial activ.

Premițând aceste, pentru-ca toți cetitorii să fie în curat asupra subiectului, de care vorbim, vom căuta să dovedim că se face o greșală când se judecă starea de bogăție sau sărăcie a unei țeri după activul sau pasivul bilanțului comercial.

Aderenții sistemului mercantil*) bazat pe doctrina că banii — aurul și argintul — formează per excellence averea unui popor, apreciază rezultatele comerțului internațional după raportul importului și al exportului, afirmând că țara aceea e mai bogată și în plină înflorire, care are exportul cel mai mare și din contră aceea țară e mai săracă, are relații economice mai sdruncinate, care importază mai mult, al cărei import întrece mult valoarea exportului.

Judecata aceasta — de altfel foarte falsă — emanează din doctrina de a socoti banul ca cea mai principală avere, și se justifică în chipul următor:

*) Dela italianul mercantile-comercial. Originea acestui sistem datează de prin secolul XVI susținut de cătră Davanzati, Th Munn Locke, etc

De câte ori se face un import de mărfuri în o țară, să imputinează banii, se face o pagubă pentru țara respectivă, deoarece banii scoși din pungă ies din țară ca preț al mărfurilor importate, solvându-se în chipul acesta un tribut străinătății în contul și paguba importatorului. Prin urmare poporul care importează mai mult, care scoate din pungă mai mulți bani, acela face afacerea cea mai rea. Și din contră acel popor, care a exportat mai mult decât a importat, care în chipul acesta a adus în țara sa o mai mare cantitate de bani, acela face afacerile cele mai bune, realizând un câștig asupra străinătății.

Judecata aceasta e tot atât de falsă și greșită, precum de greșită este și doctrina pe care se bazează, că adevărat: „banul ar fi avuția prin excelență”.

Când vorbim de bani — sau mai corect de monetă, nu trebuie să perdem din vedere faptul, că moneda nu e altceva decât un instrument de circulațiune a avuțiilor. Ea înlesnește circulația bunurilor, servește ca intermediator la schimb, înlesnindu-l și regulându-i transacțiunile.

Principiul fals, care confundă banul cu avuția, emanează din confundarea interesului indivișilor isolați cu interesul țării și al societății.

Dacă e adevărat, că un individ care are mulți bani, e numit bogat pentru-că poate să-și satisfacă cu banii sei o mulțime de trebuințe și plăceri, aceasta nu e adevărat și pentru un stat, pentru un popor.

Poate un stat să aibă ori cât de mari cantități de metale prețioase de monete, dacă nu are grâu, postav, lână, mătăasă, etc., adevărat dacă nu are obiectele de consumație necesare traiului — acel stat nu se poate numi bogat.

Ni s'ar pute obiecționa, că cu banii și statul își poate procura cele trebuincioase pentru traiu. Da, dar atunci banii statului trec granița, ies afară ca equivalent al mărfurilor importate și în chipul acesta ajungem în fine numai la un argument pentru noi, care dicem că banul nu e averea per excellence, deoarece el și acum a servit numai ca instrument de schimb pentru averile de care trebuință avem.

Tot atât de greșit ar fi a crede, că statul care importează, plătesce tribut celui ce-i vinde, adevărat străinătății. Căci cine va susține că cumpărând eu un hl. grâu cu 7 fl. — dacă târgul nu s'a făcut forțat, dacă nimic nu împedecă stabilirea prețului prin libera înțelegere, — cine va susține că eu am plătit tribut vîndătorului? Cei 7 fl. nu prețuiesc în ochii mei mai mult decât un hl. grâu, ba din momentul în care eu am trebuință de grâu, eu prețuiesc grâul mai mult ca banii, deoarece altfel n'aș face schimbul. Vîndătorul meu de sigur tot așa va socoti — de aceea face și el târgul și în chipul acesta la urma urmelor se poate dice, că fiecare și cumpără și vinde. Eu vînd bani ca să cumpăr grâu, vîndătorul vinde grâu ca să cumpere bani.

Și prin urmare despre nici unul nu se poate dice, că a plătit tribut celuiialt.

În fine dacă ar fi adevărat, că *activul* la bilanțul comercial, adevărat exportul mai mare ar însemna bogăția unui stat, fiecare s'ar feri de import și astfel exportul ar deveni imposibil.

De altfel apoi chiar și însăși bilanțele comerciale ale diferitelor state desmint în mod clasic credința, că după activul și pasivul bilanțelor se poate judeca starea de bogăție și sărăcie a unui stat.

Din cartea Drului G. Levinstein „Einige Betrachtungen über die aktive u. passive Handelsbilanz der Staaten“, Berlin 1898, aflăm că cel mai mare pasiv la bilanțul comercial îl are Anglia, căci importul ei e mai mare ca exportul cu 3,271.450,000 coroane. Între statele cu bilanț activ primul loc îl ocupă Statele Unite, unde exportul întrece importul cu 393.575,000 coroane.

Ar urma de aici, judecând după bilanțul comercial, că Anglia e țara cea mai nenorocită, cea mai săracă, de vreme-ce ea are la bilanț cel mai mare *passiv*. Pe când știut este, că Anglia de fapt e țara cea mai bogată din lume.

Sau dacă am întoarce și am afirma, că activul bilanțelor denotă sărăcia țerii, tot atât de puțină dreptate am avea, deoarece Statele Unite au o situație economică de invidiat.

Urmează deci, că după bilanțul comercial al unui stat nu se poate judeca bogăția aceluia și că după alcătuirea acestui bilanț nu se poate conchide asupra progresului sau regresului, ce l-ar face economia unui stat sau a unui popor.

Dacă voim să cunoaștem bogăția ori sărăcia unui stat, ar trebui să avem în vedere, *nu* bilanțul comercial, ci *bilanțul creanțelor* (pretensiunilor) și *datoriilor aceluia stat*. Ar trebui să socotim importurile și exporturile nevădute. Căci pe lângă datoriile și creanțele (pretensiunile) născute din importul și exportul mărfurilor mai sunt o mulțime de alte datorii și creanțe, dintre cari economistul Charles Gide arată trei mai însemnate.

1. *Costul transporturilor*. D. e. Anglia își transportă atât importul cât și exportul pe propriile sale vase, ceea-ce îi câștigă an de an o creanță (pretensiune) asupra străinătății în valoare de vr'o 1,200.000,000. Franția din contră, transportând pe propriile sale vase numai jumătate din export și o treime din import, se încarcă an de an cu o datorie către străinătate.

2. *Dobândile banilor elocați în străinătate*. Anglia încasează anual la 2 miliarde coroane dobândă după capitalele sale elocate în întreprinderi, etc. din străinătate. Alte țeri, s. e. Austro-Ungaria plătesc sume enorme ca dobândă după capitalele străine ce se folosesc în țară.

3. *Cheltuielile făcute de străini*. Franția încasează anual dela străinii ce-i adăpostesc vr'o 600 milioane coroane. Elveția asemenea încasează sume enorme. Pe când România și Austro-Ungaria plătesc străinătății sume respectabile.

Afară de aceste apoi mai sunt o mulțime de căi pe cari statele fac datorii și își crează pretensiuni. Numai luând în considerare toate aceste, după o muncă obositoare se va pute conchide asupra bogăției sau sărăciei unui stat, eventual asupra progresului ori regresului în economia aceluia.

Cifrele din bilanțele comerciale sunt departe de a ne spune aceste.

V. C. Osvadă.

LEGISLAȚIUNE.

Anchetă în chestiunea colonisărilor. În decursul acestei toamne ministrul de agricultură ține o conferență mai mare în chestiunea colonisărilor. La această conferență sunt invitate o mulțime de persoane distinse, cari de pe acum se pregătesc în mod temeinic pentru desbaterile ce vor urma. Părerile asupra chestiunii colonisării și parcelării în timpul din urmă au început a se schimba; chiar din tabera agrarilor, cari până acum erau pentru colonisare și parcelare, se aud voci contrare. Între vocile aceste se numără și cuvântul de deschidere al contelui Zselénszky cu ocaziunea congresului agricol din Seghedin. Ca motiv principal se consideră impregiurarea, că prin parcelare se imbucătățesce proprietatea mare, care cu chipul acesta are să ajungă în mâni străine.

La desbatere se pun următoarele întrebări: 1. În *general* este de lipsă, ca colonisările să se facă în cadre mai extinse? Să se pună pond mai mare pe colonisările orânduite din partea statului, sau pe cele făcute din partea privaților? Ce e mai cu scop să se pună la cale și să se spriginească: sistemul embatic sau cel în parte? 2. *Colonisarea privată.* De dorit e să se înlesnească folosirea spre scopuri de colonisare a posesiunilor private, și dacă da, în ce mod și pe lângă ce condițiuni? Teritoriul de colonisat, minimul și maximul singuraticilor teritorii spre acest scop să se fixeze în lege și cum? Să se conceadă, și în ce condițiuni, alcătuirea colonisațiunilor de posesiuni mijlocii și de muncitori? Este a se condiționa colonisarea de impregiurarea ca coloniștii să contracteze în solidum? Este a se condiționa dela aceea, ca colonisarea să nu se facă din elemente de confesiuni deosebite? Trebuie să se susțină dispozițiunile §-ilor 3, 5, 6 și 7 ai art. V de lege din 1894 cu privire la colonisatori și coloniști, sau cum ar trebui schimbați? Pentru delăturarea coloniștilor, în ce cas și pe lângă ce procedură să se dea drept colonisatorilor? Este de a se respica nedivisibilitatea posesiunii de colonisat, și pe cât timp? Este a se limita dreptul de proprietate și cel de moștenire, și în ce măsură? De ce sprigin nemijlocit și mijlocit să se împărțășească din partea statului colonisarea privată? Cum s'ar pute să satisfacă pretensiunile de credit necesare la colonisațiunea privată? 3. *Colonisarea prin stat* să se facă din un fond deosebit sau din budgetul anual al ministerului de agricultură? E de dorit să se colonizeze și teritoriile silvice ale statului acomodate spre acest scop? E de dorit ca teritoriile silvice ale statului, neacomodate pentru colonisări, să se poată schimba pe calea negocierilor cu alte imobiliti potrivite spre acest scop? Este de dorit ca imobiliti apte pentru colonisare: ale jurisdicțiunilor, comunelor, etc., dacă respectivele nu colonizează, să le poată cumpăra statul în scopuri de colonisare? De ce avere trebuie să dispună cei-ce vor fi colonisați din partea statului? Să se conceadă alcătuirea coloniilor de proprietăți mijlocii și cele de muncitori? În ce direcțiune ar fi să se schimbe dispozițiunile capit. 1 și 2 ai art. V de lege din 1894 cu privire la colonisări? 4. *Parcelarea* posesiunilor trebuie spriginită,

și în ce mod din partea statului? De ce preț și de ce mărime să fie proprietățile de parcelat, cari se vor pute bucura de sprigin din partea statului? Minimul și maximul teritoriilor de parcelat? Dreptul de proprietate și de moștenire al cumpărătorului este de a se limita, și în ce măsură? Cum s'ar pute satisface cerințelor de credit necesar la parcelări?

*

Mijlocirea angajării de muncitori agricoli. Ministrul de agricultură a lucrat un proiect de lege, în înțelesul căruia să se organizeze mijlocirea angajării muncitorilor agricoli pentru întreagă țara. Acest proiect a fost trimis spre opinare tuturor reuniunilor agricole din țară. După sosirea răspunsurilor, acest proiect se va prelucra în mod corespunzător și încât va fi posibil încă în decursul acestei toamne se va așterne parlamentului.

Afară de acest proiect, numitul ministru mai are 2 proiecte de lege: unul care va avea să reguleze chestiunile de drept ale întreprinzătorilor de imblătit, și altul al muncitorilor ajutători în economie.

COMERCIU.

Raportul camerei de comerț și industrie din Murș-Oșorheiu, prezentat în Aprilie a. c. ministrului ung. de comerț asupra situațiunii economice din districtul ei în anul 1898 *). Acest raport, apărut în tipografia Grün Vilmos din Murș-Oșorheiu, consistă din aceeași capitoli ca și raportul camerei din Brașov, și se extinde pe 28 pagini.

În *observațiunile generale* se constată, că anul 1898. încât pentru teritoriul acestei circumscripțiuni, n'a fost cu nimica mai bun decât cel trecut, ba a fost încă și mai nefavorabil.

Calamități naturale au influențat atât de nefavorabil asupra producțiunii, încât pe întreg teritoriul acestor 4 comitate: *grâu* a fost 400,391 q. față de anul precedent cu 422,175 q., *secară* 263,485 q. față de 300,444 q., *orz* și *ovės* a fost însă ceva mai mult ca în anul 1897. Nici *cucuruzul*, care formează nutremântul principal al Secuilor, nu a corespuns așteptărilor. Din cauza timpului nepriniicios a rămas înderēt în desvoltare, iar bruma timpurie ce a dat peste el, când mult era încă în pargă, a făcut să nu corespundă așteptărilor, deși cantitativ a fost indeajuns. S'au auđit plângeri multe și cu privire la recolta rea a plantelor de săpat, de tors și de nutreț, cum și a păstăioaselor. Din cauza peronosporei și a grindinei *vin* a fost puțin. Vinurile italiene și cele falsificate au cuprins terenul și aici în mare parte, ca și în celelalte regiuni ale țerii. *Poame* au fost multe unde au scăpat de calamități naturale; dar și din exemplarele cele mai alese abia s'au putut păstra jumătate pentru consum în timpul iernii.

*) De circumscripțiunea acestei camere se țin comitatele Murș-Turda, Ciuc, Oșorheiu și Trei-scaune, cum și orașul Murș-Oșorheiu.

În urma tuturor acestora comerțul cu produse s'a putut mișca numai în cadre foarte înguste. Export de pe teritoriul camerei abia a fost, ba încă morile și fabricile de spirt și-au acoperit trebuințele din alte părți, cucuruzul l-au importat îndeosebi din România.

Neavând prisosuri de bucate agricultorii și-au acoperit cele mai indispensabile trebuințe din cultura *animulelor*; pentru aceea târgurile de animale au fost mai căutate și comerțul cu animale mai viu. S'au mai ajutat oamenii contrăgând împrumuturi dela bănci. Prețul bucatelor pe piețele cele mai mari ale circumscripțiunii au fost în general: grâu 19—23, secară 14—17, orz 10—15, ovės 10—13 și cucuruz 9·5—12 coroane. Prețul făinii după calitate s'a mișcat în decursul anului în Murăș-Oșorheiu între 23—40 cor.

Cu privire la *productele silvice* și comerțul întreprins cu acele, abia s'a putut semnala un nou avânt. Singur în Ciuc s'au înființat 3 ferestrae noue cu vapor. În comerțul cu lemne nici o mișcare de remarcă. În scopul de a se înlesni transportul pe apă ar fi fost de dorit să se concedă moderarea tarifului pentru produsele silvice. Din aceste urmează, că situațiunea industriei, îndeosebi a industriei mici, în anul expirat a fost cea mai nefavorabilă. Industriașul simte îndoit urmările recoltei slabe, pentru-că fabricatele sale le poate valora numai în măsură mică, iar articolii de traiu a fost și este constrins să-i cumpere mai scump. Acest tablou apare și mai întunecat, dacă ne vom cugeta, că industriașii noștri pot lucra numai pentru trebuințele locale, pentru-că în general de export nu poate fi vorba, dar și chiar pentru acele numai încât concede puternica concurență austriacă.

Industria de fabrică.

Industria de fabrică de pe pământul Secuilor se mișcă încă între margini foarte înguste. Câte-va fabrici de bere și spirt, 1 de zahar, 1 de fer, 1 de sticlă, 1 de mobile și 1 de tutun sunt singurile cari merită atențiune din punctul de vedere al industriei mari. Cea din urmă, pre cum se spune, înființată numai în anul trecut e de mare însemnătate, pentru-că dă de lucru și pâne multor lucrători, Secui, cari altfel ar fi necesități să treacă în România. Din acest punct de vedere este de regretat închiderea fabricii de sticlă a familiei contelui Mikes, înființată în 1763, care ocrotia o întreagă colonie de Secui, constrinsă să iee acum lumea 'n cap — trecând în România.

Camera comercială de ani îndelungați arată însemnătatea, necesitatea și modalitatea rațională de împământenire a industriei de fabrică; dar fără nici un folos, pentru-că toate aceste n'au aflat resunetul dorit. Cu bucurie se semnalează acțiunea începută de deputații Secuilor, pentru îmbunătățirea stărilor economice în general, în care scop ei au așternut ministrului de comerț un memoriu, desbătut deja în ministeriu. Acest memoriu arată modul împământenirii industriei mari în Secuime, și a înființării rețelilor de căi ferate. Ministrul a promis tot spriginul posibil, atât în scopul efectuării lucrurilor amintite, cât și pentru înființarea unui atelier în Murăș-

Oșorheiu, în care să se lucreze obiecte aparținătoare căilor ferate, și pentru deschiderea tot acolo a unei școale medii comerciale de stat, mai departe pentru calificarea industrială a tinerilor secui, pentru sporirea fondului, din care să se ajute industriașii calificați dar săraci și doritori a se stabili în Secuime. Școalele speciale de industrie din Murș-Oșorheiu și Odorheiu se vor lărgi și adapta mai acomodată scopului; cea dintâi se va prevedea și cu internat și se va aduce în legătură cu muzeul secuiesc de acolo. S'a luat în prospect înființarea de ateliere de învățământ în Secuime. Pe baza legii celei noue de însoțiri se vor înființa și sprigini însoțiri de credit pentru industriașii mici. Pentru dezvoltarea industriei de casă și a industriei mici încă se va face tot posibilul — și unde va fi necesitate se vor aplica învățători ambulanti. Statul spriginesce bucuros și dezvoltarea industriei de fabrică.

În chestiunea înființării de fabrici ministrul de comerț a adresat camerei din Murș-Oșorheiu un rescript în care spune, că în privința fundării de fabrici inițiativa să o iee privații ori anumite consorții, iar dânsul va da tot spriginul posibil în cadrul mijloacelor ce-i stau la dispoziție. În prospect sunt a-se înființa: în comitatul Trei-scaunelor fabrici de sticlă, pentru lucrarea pământului și petrii, în comit. Odorheiului fabrici de postav și de fer, în al Ciucului fabrici pentru prelucrarea lemnului și facerea de mașini, în al Mureș-Turdei fabrici pentru prelucrarea inului și cânepii, iar în al Turdei-Arieș fabrici de pele și scrobeală.

În urma rescriptului ministerial sus amintit s'a organizat un comitet permanent, constător din un președinte, un secretar, și 11 membri, care a luat în mână conducerea lucrărilor privitoare la împământarea industriei de fabrică în Secuime. Cu ajutorul numitului comitet camera comercială a ajuns să poată pași în publicitate cu un plan gata în chestiunea înființării unei fabrici de tors și colorat lână în Murș-Oșorheiu, cerând totodată spriginul binevoitor al ministrului.

Motivele înființării și proiectul de buget în chestiune ale secretarului camerei de comerț le reasumăm precum urmează: de timp îndelungat dânsul scrutează modalitățile, prin cari s'ar putea da avânt industriei textile în Secuime, unde această industrie, deși în mod primitiv, a existat. În scopul de a da avânt acestei industrii s'au făcut și până'acum diferite încercări. Cu spriginul statului în Șeșși-St.-Georgiu s'a înființat o fabrică de țesut, cu menirea de a deprinde fetele din comit. Trei-scaune cu noile metode de țesut, a avé acolo un mod de câștig și mai târziu mergând acasă ca țesătoare calificate să răspândească în cercuri mai largi cunoscințele lor. Tot cu ajutorul statului s'au înființat școale de țesut în Cristurul-secuiesc, în Cicsereda și în Murș-Oșorheiu. Guvernul a dat gratuit mai multor indiviși calificați resboae perfecționate, cu singura îndatorire, ca respectivii în fie-care an să învețe la țesut câte 1—2 persoane; iar camera de comerț a făcut tot ce i-a stat în putință, ca să se ajungă la bun rezultat. Dar cu toate-că acțiunea aceasta este în curgere de vr'o 10 ani, influința ei nu este prea considerabilă. Causa acestui slab succes ar fi, că materialul

lucrat în numita fabrică și în școalele de țesut sunt de proveniență străină, exclusiv bumbac, care se cultivă, se toarce și văpsește în străinătate, astfel că aici numai se țese. Cu chipul acesta se face concurență produselor brute din patrie, inului și cânepii. Industria națională de fabrică numai așa se va pute întemeia, dacă sucul de viață și-l va trage din pământul patriei, adică produsele brute de aici vor forma materialul de lucrat al fabricelor. Dintre toate industriile existente nu e nici una chemată să satisfacă necesități atât de multe, ca tocmai industria textilă; pentru-că fără vestminte nime nu poate fi, pe lângă aceste orânduirea locuinței și cu deosebire articolele destinate pentru comoditate și lux în cea mai mare parte le prevede industria textilă și îndeosebi, pentru clasele mai bogate, articolele de lână, cari de present se aduc din alte țeri; cu toate-că aici se află din destul lână bună pentru ori-ce trebuințe și numai o fabrică de tors lipsese. Această lipsă trebuie suplinită. De aici trebuie început. Cu siguranța capitalului elocat în o astfel de întreprindere și cu fructificarea aceluia abia s'a ocupat cineva; dar au și lipsit oamenii de specialitate, cari să fi atras atențiunea publicului și capitalul spre acest scop.

În ce privesc spesele înființării și susținerii unei fabrici mai mici de tors, cu o capacitate de lucru de 50—60 klgr. la ȕi, cum și succesul muncii și a fructificării capitalului investit în ea, servească spre orientare următoarele date:

Arangeamentul întreg cu motor de petrolu, având putere de 6 cai	8,000 fl.
Capital pentru circulațiune și alte trebuințe	<u>12,000 „</u>
Total .	20,000 fl.
Se pot prelucra în 300 ȕile din an 15,000 klgr. lână à 40 cr.	
prețul muncii la ȕi	6,000 fl.
Din acestia câștig à 20 cr. dela 10,000 klgr. lână cumpărată .	<u>2,000 „</u>
Total .	8,000 fl.
Spese anuale: eroğațiuni reale și personale	5,000 fl.
10% dividendă acționarilor	<u>2,000 „ = 7,000 fl.</u>
Rămân .	1,000 fl.

Mai enumără avantajii, cari le aduce cu sine spriginul statului, care ar da vr'o 10,000 fl. împrumut fără interese pe timp de 10 ani. Pe urma acestei fabrici s'ar întemeia și altele; astfel acest ram de industrie ar înflori, iar cu ea deodată ar lua avânt în Secuime și cultura oilor, astăȕi destul de negleasă.

Comitetul permanent, de care am vorbit mai sus, a deȕis ca fabrica de tors luată în prospect să nu fie numai cu 150 ci cu 300 fuse, capitalul social contemplat să se ridice la 35,000, din cari 20,000 să se adune dela societari, iar 15,000 dela stat.

Industria mică.

Situațiunea industriei mici în an. 1898 a fost mai nefavorabilă ca ori-când și aceasta din cauza slabei recoalte din câmp și a concurenței mari

a industriei austriace. Dar vina o poartă în mare parte și meseriașii, cari deși au înaintea ochilor exemple demne de urmat, nu fac us de puterea ascunsă în solidaritate, în asociațiuni. Se așteaptă și aici ajutor din partea statului; iar adevăratul avânt îl ved numai în teritorul vamal independent, și aceasta este dorința principală a tuturor industriașilor secui.

Cismarii și mėsarii au fost încâtva ajutați, dându-li-se ocasiunea la furnisări publice. Cei dintăiu au furnisat încălțăminte pentru honveđi, cei din urmă obiecte pentru căile ferate.

De dorit ar fi să se înființeze în M.-Oșorheiu o școală de țesut conform celei din Késmárk, școalele speciale de industrie cu internat ale statului din M.-Oșorheiu și Odorheiu să se lărgească, museul secuiesc de industrie să se statifice, să se înființeze ateliere industriale și să se aplice învățatori ambulanti. Statul a ajutat crescerea tinerilor industriași secui și deschiderea atelierelor proprii din partea mai multor calfe cu 3000 fl., apoi pe un tiner mėsar, care se perfecționează la Paris, cu 300 fl. Camera a așeđat la meserii în 52 orașe mai mari ale țerii 382 învățacei.

Cultivarea pe terenul industrial este modestă, dar *pe cel comercial* este cu totul paraginită. Afară de școala pentru învățaceii de comerț din Murăș-Oșorheiu, în toată Secuimea o altă școală specială nu se află. Camera roagă pe ministrul de comerț și pe cel al instrucțiunii ca să înființeze o școală comercială de stat. Spre aceste scopuri camera a spesat 1350 fl. În Murăș-Oșorheiu s'a dat tinerimei instrucțiune în timpul Duminecii. S'au ținut 18 întruniri, împreunate cu musică, cântări și declamațiuni, la cari au participat 6500 ascultători.

Industria de casă.

Pe acest teren se semnalează regres, mai cu samă din cauza, că în Austria s'ar fi înființat 2 fabrici exclusiv pentru țesături secuiesci. Aceste au angajat 40 familii de țigani secuiesci, cari răspândesc țeseturile pe întreg teritorul Secuimei, amenințând cu stingere industria textilă. Camera cere ca țeseturile originale secuiesci să fie provăđute cu marcă de protecțiune și să se interđică vinderea marfei de proveniență străină. Înființarea fabricii de tors, de care am vorbit, are să fie de mare însemnătate pentru înaintarea industriei de casă, încât privesce înlesnirea țesutului de postav.

Cu privire la industria olăritului, camera e de părerea ca olari cualificați să se colonizeze în anumite puncte mai însemnate; dela ei olarii de ađi, cari lucrează în mod primitiv, ar învăța să facă și lucrări mai fine.

Încât privesce industria minelor, a ferului, a lemnului și peste tot a mașinilor nu se presentă nimic vrednic de însemnat. Fabricilor de țiglă și cărămidă le-a umblat bine, cea de sticlă dela Büksczád a fost închisă, iar cea dela Borszék gătesce numai butelii pentru apa minerală de beut. Despre industria de spirt nu este a se nota nimic favorabil; berăriilor le-a mers mai bine.

Industria torsului și țesutului este continuu în decadință. Țesători abia sunt pe teritorul acestei camere. Industria pentru îmbrăcăminte, a pelării-

tului și curelăritului numai vegetează în fața mării concurențe vieneze și a anilor răi pentru agricultură. Peste măsură mic este numărul acelor industriași, cari vor pute participa cu fabricate proprii la expoziția universală din Paris.

Comerciu.

Comerciu cu apa minerală se mișcă tot numai pe calea cea veche; dela completarea rețelilor de căi ferate și dela teritorul vamal independent se speră ridicarea acestora și un avânt pentru comerț în general.

Creditul.

La instituturile de bani s'au cerut în mare măsură deschiderea de credite, depunerile spre fructificare însă au fost în decadență. Institute de credit s'au înființat din nou numai două și tot numai două și-au ridicat și capitalul de acțiune. Despre intrarea în legătură cu „însoțirea de credit regnicolară” se țice: „cu durere trebuie să notăm — că... precum cu toate lucrurile noue așa și cu aceasta tocmai aceia se împretinesc mai anevoe, pentru a căror folos s'au înființat”.

Comunicațiunea.

Inginerii statului au dat o îngrijire vrednică de însemnat căilor de comunicațiune. Căile ferate însă de ani nu dau înainte; măcarcă ar fi în interesul statului, ca drumurile de fer din Secuime... să se construiască cât mai îngrabă, și îndeosebi linia dela M.-Oșorheiu la Sighișoara, care, cum se spune, e de importanță capitală nu numai pentru comunicațiune, ci și pentru respândirea culturii maghiare.

Emigrarea secuiască.

Din „partea cea mai întunecoasă” — a raportului camerei de comerț reese, că în anul 1898 au trecut granița în România 67,982 de Secui, din cari s'au reintors 60,575, iar 7407 (11%) se consideră ca perduți. Se insistă din toate puterile, ca cel puțin tinerimea să fie mântuită pentru patrie. Camera comercială va stărui în mod constant și sistematic pentru colonizarea patriei cu copii de Secui săraci și fetele secuience să fie adăpostite în familiile maghiare; iar tinerii industriași secui, ce s'au cualificat în diferite orașe ale patriei, să se reîntoarcă în Secuime, unde să lupte pentru dezvoltarea industriei și să înmulțască elementul inteligent maghiar. Apelul făcut în această chestiune a fost aprobat de întreagă țara și se speră că se va pute aduna și capitalul necesar spre acest scop. Firesce, s'a apelat și la ajutorul statului.

S.

*

Asupra relațiunei politico-comerciale a României cu Austro-Ungaria. Revista „Economia Națională” din București publică sub titlul de mai sus un lung articol din peana d-lui C. I. Băicoianu, fost secretar general al Ministerului Domeniilor din România. Credem a fi de interes pentru cetitorii „Rev. Econ.” să reasumăm cuprinsul acelu articol, ce se extinde pe aproape 19 pagini.

Încă în Decembrie a. trecut Austria a închis granițele dinspre România, lucru, care Ungaria l'a făcut chiar a doua zi după ratificarea convențiunii, nepermițând intrarea animalelor din România prin granițele ungurești. Starea sanitară s'a restabilit imediat și totuși Austria abia după $\frac{1}{2}$ an, în Aprile a. c., s'a arătat la aparență dispusă a asculta cererile nesfârșite ale României, fără a permite însă în mod absolut intrarea rimătorilor de acolo; numai la 6 firme din România li s'a permis să exporteze un număr neînsemnat de porci prin stațiunea *Ițcani*, și chiar și aceasta numai în condițiuni foarte împovărătoare. Tot în Aprilie a. c. însă închide din nou granița pe un pretext neînsemnat și închisă este și astăzi pentru întreagă țara; cu toate-că, după cercetările făcute în mod oficios, nu sunt cazuri de epizootie în România.

În urma acestora România, în starea de crisă în care se află din cauza secetei, suferă și mai mult; dar suferă și Austria, îndeosebi Viena, unde prețul cărnii de porc este exorbitant. Iar folosul l'ar trage singur crescătorii de porci din Ungaria, cari în chipul acesta obțin prețuri peste măsură urcate.

Arată mai departe, că închiderea granițelor dinspre Austria a cauzat'o guvernul nostru (al Ungariei); că Austria, din considerațiuni politice, a cedat, cu toată convenția existentă ce o are cu România, și că epidemii în România nu există.

Actuala situațiune politico-comercială față de Austria o atribue: 1. tarifului vamal din 1891; 2. slăbiciunii departamentului afacerilor străine.

În urma războiului vamal declarat de Austro-Ungaria în 1886, monarhia noastră a suferit îndoite ca România. „Dificultățile colosale ce s'au pus importării porumbului și cerealelor în Ungaria, au cauzat o mare stagnațiune fabricelor de spirt, cari întrebuințau porumb românesc și industriei morăritului, care obicinuia să amestece grâul moldovenesc cu al lor spre a obține diferite feluri de făinuri căutate mai cu samă pe piețele Europei... Până la 1886 făina ungurească a avut un loc de frunte pe piețele Olandei;... dela aceea epocă... situațiunea ei pe aceea piață a devenit foarte dificilă“. Din contră principalul articol de export al României n'a suferit nici o pagubă, căci prețul cerealelor n'a scăzut, de unde se vede, că pentru producțiunea și prețul cerealelor din România, teritorul vamal austro-ungar nu are nici o importanță; cerealele au găsit un debușeu favorabil în altă parte. Nu contestă însă că a suferit creșterea animalelor. Dar mult mai însemnată a fost pierderea pentru exportul austro-ungar; articolele de fabricațiune au suferit un scădemânt de 70%.

Prin războiul vamal s'a pus basa industriei naționale în România, dar prin tariful minimal dela 1891 dezvoltarea economică-industrială a fost cu totul anihilată, și regimul politicii comerciale compromis, fiind-că Austro-Ungaria nu și-a schimbat cât de puțin tariful său vamal general; din contră prin numitul tarif vamal minimal dela 1891 și prin convențiunea comercială din 1893, România a acordat reduceri vamale pentru un număr însemnat de articole industriale. Astfel importul austro-ungar se ridică

iarăși la starea de înflorire dinainte de 1886. Și s. e. în 1897 importul din Ungaria în România era îndoit mai mare: fl. 10.420,000, al Austro-Ungariei fl. 96.645,368, pe când importul de vite din România în Austro-Ungaria, care în împrejurări normale era de 24 milioane, în 1897 a fost numai de 756,330, și aceasta numai din cauza închiderii granițelor și din cauza șicanelor austriace; iar în anul acesta valoarea importului României în Austro-Ungaria are să fie o adevărată batjocură.

În cei 35 de ani, din urmă România nu a avut o crasă atât de mult simțită ca cea din anul de față; de altă parte prin închiderea granițelor în mod nelegal se dă o lovitură de moarte creșterii vitelor, și deci se impune denunțarea convențiunii, iar până atunci o intervențiune imediată pentru interdicerea acelor articole de import provenite din Austro-Ungaria, despre cari se poate constata că sunt periculoase stării sanitare din România, s. e. a țesăturilor făcute din rămășițe de vechituri de prin spitale, mai departe a cailor, a apelor minerale, ș. a.

Se recomandă cu insistență revisuirea politicii tarifare și a tractatelor de comerț existente, consultându-se toate profesiunile agricole, comerciale, industriale și avându-se în vedere condițiunile de propășire ale tuturor branșelor de producțiune industrială din țară. La o astfel de lucrare Germanii muncesc de 3 ani de zile, și în anul acesta se va supune deliberării parlamentului, ca în 1902 să poată servi de basă la tratativele, ce urmează a se face. Germanii vor fi deci gata din vreme pentru a pute preîntîmpina ori-ce eventualități și a-și servi în cel mai perfect mod interesele lor de viață. Exemplul Germanilor va fi urmat de Francesi, Italiani, etc., cari toți vor căuta să dea cea mai mare protecțiune intereselor economice ale țărilor lor.

Pentru-ca și România să nu rămână nepregătită în această privință, s'a propus deja de mult un proiect de lege privitor la înființarea unui serviciu pentru prepararea tractatelor de comerț și pentru studiul economic al țării.

Constatările domnului Băicoianu, încât privesc interesele economice ale României, sunt de o importanță deosebită. Dar e de neexplicat, cum de nu s'a declarat războiul vama Austro-Ungariei pe timpul când, sub guvernul liberal de dăunădile, D-Sa în calitate de secretar general, pute să influențeze mai cu efect săvîrșirea acestui fapt, cerut acum cu atâta grabă.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Conform rapoartelor sosite dela referenții agricoli, cu privire la situațiunea agricolă la finea lui Septembrie a. c., ministerul de agricultură a făcut următorul raport: Inundațiunile au nimicit aproape toate sēmănăturile de-alungul Dunării și Vagului, iar nămolirile au făcut neaptes pentru cultură întinderi mari de pământ. Cu schimbarea în spre bine a

timpului, s m n turile încă nefăcute au inceput a se executa,  i in comitatele din sud ele sunt deja pe sfir ite. *S m n turile de rapi a* sunt foarte defectuoase. *Culegerea cucuruzului* se face in intreg  țara; in Dunăre  i Tisa,  i in unghiul dintre Dunăre, Tisa  i Murăș s'a sfir it deja. Recolta cucuruzului abia va fi mijlocie. *P st ioasele  i legumele* au dat recoltă indetultitoare. *Curechiul* este bine dezvoltat; in multe locuri cu deosebire in Ardeal omidele i-au cauzat stricăciune. Culesul *tutunului* s'a sfir it, uscatul continuă. Resultatul e mulțamitor mai mult calitativ decât cantitativ. *Hemeiul* a dat o recoltă mijlocie. *Napii de zahăr* in parte sunt sco i, in alte locuri se scot acum, lucrările au fost impedeate prin ploie. Napii in urma secetei au rămas cam mici, dar calitatea e bună.  i cu scoaterea *napiilor de nutreț* s'a inceput; prospectele recoltei sunt mai favorabile ca la napii de zahăr. *Cartoșii* s'au scos in mare parte; ei au fost stricați tare de vermi  i putrejune; recolta deci nu e bogată. *Viilor* nu le-a făcut bine timpul ploios  i rece din urmă. Coacerea s'a int rziat; in unele locuri inș  a trebuit să se facă culesul mai de timpuriu. Malura  i peronospora au imputinat recolta in unele locuri. Unde s'a inceput culesul, oamenii nu se pl ng de calitatea  i cantitatea mustului. *Poamele* au dat o recoltă slabă.

In *România*. Starea timpului este favorabilă  i s m n turile de toamnă continuă a se face in condițiuni bune. Rapi a  i unele gr ne au r sarit bine. Cu rapi a s'a s m nat in anul acesta intinderi foarte mari; deci in condițiuni climaterice favorabile se poate aștepta o recoltă cantitativ mare. Nu tot aș  sunt până acum prospectele pentru recolta viitoare a gr ului; deoarece-ce nu numai țeranilor, ci  i multor proprietari  i ar ndași le lipsese s m nța necesară; in privința s c rii prospectele sunt  i mai nefavorabile. Din partea guvernului trebuie să se iee măsurile de lipsă, ca locuri rămase nes m nate in toamnă să se samene de cu primăvară. Prin anchete serioase să-și dee sama  i să-și ajute in situațiunea present  excepțional de nefavorabilă. Recolta viilor  i prunelor va fi abundanț . Se va face mult vin  i mult rachiu de prune. Va suferi inș  exportul spirtului, din cauza, că prețul bucatelor, indeosebi al s c rii, din cari el se fabrică, va fi mai ridicat decât altădată. Culesul porumbului s'a inceput  i recoltele vor fi in general mijlocii.

In *străinătate*. Diarele economice  i de statistică in anul acesta scot un deficit in ce privese recoltele de grâu. Acest deficit va fi acoperit cu provisiunile vechi  i cu gr nele obținute din viitoarele recolte ale Argentinei.

Comerțul de bucate. In urma știrilor sosite din New-York  i Chicago comerțul de gr ne a inceput a fi mai animat. In porturile României comerțul a fost mai cu totul amorțit  i abia in ȓilele din urmă s'a observat o mișcare mai insemnat .

*

Expozițiuni. Comitetul „*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiuului*“ in ședința sa din 15 Septembrie a. e. a revenit asupra concludusului cu privire la aranjearea expozițiunilor, de cari am făcut amintire

în nr. 9 al „Rev. Econ.“ și a decis ca cea de poame să se țină din 22—29 Octobrie a. c. st. n.; iar cea de vite în 27 Octobrie. ambele la „Gesellschaftshaus“, strada Schewis. La *expozițiunea de vite de prăsilă* vor fi admise bovine și oi de ale locuitorilor din comunele: Sibiiu, Turnișor, Șura-mică, Șura-mare, Slimnic, Gușterița, Bungard, Mohu, Veștem, Sadu, Rășinari, Poplaca, Gurariului, Orlat și Cristian. Într'un apel mai lung comitetul Reuniunii agricole dă povețele de lipsă pentru cei-ce vor expune, și roagă indeosebi preoții și învățătorii „să premeargă cu bun exemplu, trimitând înșiși vite, etc. și îndemnând mulțimea“. Vestirea se poate face în biserici sau în adunări anume, unde se vor explica programele, apelul și peste tot folosul expozițiilor. De dorit e ca să participe toate comunele cu ce au mai bun. Se vor premia vite tinere, bine croite, de soiu *curat indigen* și mai ales de soiu *Pinzgau*, chiar și fiind puțin îngrășate.

La *expozițiunea de poame, struguri și derivatele lor* vor pute expune membrii reuniunii și toți locuitorii din comitatul Sibiiului. Pot fi expuse: mere, pere, gutui, prune, perseci, nuci, alune, castane, migdale, coarne, struguri; derivate din poame și struguri: must, vin, rachiu, oțet, oleu, poame uscate, lictar, compot, dulceață ș. a.; unelte, întocmiri, modele ș. a. din raionul pomăritului. Fructe, modele și alte obiecte de preț, vor fi binevenite chiar și dela persoane cari locuiesc afară de comitatul Sibiiului. Se recomandă facerea de *colecțiuni întregi*, cari să cuprindă toate soiurile târzii ce se prăsesc în fiecare comună. Prețioase și instructive sunt mai ales colecțiunile însoțite de numiri exacte și de câte o tabelă cu date statistice asupra pomilor și a roadelor din comuna întreagă; apoi și colecțiunile de struguri, vinuri și compoturi, cum și datele asupra vieritului și a vinului. Colecțiunile bogate și întregi se vor privi ca vrednice de întâiele premii. Între exponenți se vor distribui premii în bani și diplome de recunoștință. Pentru cei din alte comitate se dau numai diplome de recunoștință. Învățătorii din comunele mai apropiate, ar fi de dorit, să aducă și tinerimea la expozițiunea de poame. Se mai recomandă *constituirea în comitete locale sub presiuniul preotului sau al învățătorului în fiecare comună*; aceste să adune obiectele de expus, și să îndemne la participare. Constituirea să o aducă la cunoștința comitetului Reuniunii agricole și a țărilor.

*

Expozițiunea dela Seghedin. În 13 Septembrie a. c. s'a deschis expozițiunea agricolă din Segedin. Ei i-a premers în 4 și 5 Septembrie al V congres economic regnicolar; tot în 4 Septembrie adunarea generală a reuniunii agricultorilor din regiunea meridională a țării; în 4, 5 și 6 Septembrie congresul de stupărit regnic.; în 5 congresul de pescărit regnic.; în 8, 9 și 10 congresul de vierit regnic.; în 9 congresul învățătorilor de economie; apoi o mulțime de serbări: poporale, curse de cai etc.

Expozițiunea a fost arangeată de reuniunea economică regnicolară. Mai mult cuprindeătoare și instructivă a fost *expozițiunea de vite*. *Productele economiei de câmp și de industrie de casă* au arătat ce poate și trebuie să producă un agricultor de samă. *Expozițiunea de lăptărit* a produs convin-

gerea, că acest ram de producțiune trebuie generalizat. Nu de mai puțină însemnătate a fost despărțământul pentru *grădinărit, pomărit, vierit și vinerit*. Foarte bună impresiune au făcut și *mașinile agricole* expuse, cari sunt dovadă, că și în patrie se construiesc astfel de mașini, tot așa de bune ca și cele din străinătate.

Congresele economice, ce s'au ținut acolo, încă au deșteptat în cei prezenți astfel de idei, cari până acum au preocupat numai în mică măsură lumea economică dela noi.

Se poate deci dice, că I. expozițiune agricolă regnicolară a isbutit bine.

În deosebi despre expozițiunea de animale dăm următoarele: *caii* au fost 398, atât exemplare de prăsilă cât și de lucru. În cei crescuți în herghelii dominează rassa englesă și arabă, ca mai nobilă și mai prețioasă. Între caii de muncă au fost exemplare bune și slabe. Puși față în față caii, în cari preponderează sângele arab și engles, au produs convingere generală, până și la poporul de rând, că economii trebuie să stăruie a'și îmbunătăți rassa cailor prin încrucișare, obținând exemplare mai mari și mai puternice, mai frumoase și mai scumpe.

Vite cornute au fost expuse 706 exemplare. Între aceste de mai mare însemnătate a fost soiul maghiar de pe Alföld și soiul ardelenesc. După ele au urmat alte soiuri indigene, apoi cele de Simmenthal, de Berna, de Pinzgau, și în fine corciturile. Cei-ce au văduț expozițiuni de vite pe la 1860 și chiar și la 1880 s'au convins, că scăderile soiurilor indigene s'au îndreptat mult. În această direcțiune trebuie să se procedă și de aici înainte cu mai mult plan și mai multă stăruință, ajungând în cel mai deaproape viitor, ca vitele să corespundă din mai multe puncte de vedere: să fie puternice, cărnose și bune de lapte. Ceea-ce s'a făcut până în prezente în această direcțiune, se poate numi numai un modest început. Succesul se poate asigura numai prin o creștere mai bine îngrijită a taurilor, și prin alegerea mai scrupuloasă a lor. Numai cu chipul acesta vom ajunge cu timp, ca să însușim soiului nostru de vite forma și celelalte prerogative a-le soiurilor de rassa străină.

Între soiurile de origine străină s'au distins vitele expuse de reuniunea agricolă săsească din comitatul Sibiului și anume: din Sibiiu, Cîsnădie, Șura-mare, Șura-mică, etc. Ca și în privința cailor, tot așa și cu privire la vitele cornute, din ce în ce câștigă tot mai mult teren părerea, că cea mai bună economie fac acei agricultori, cari cresc vite de soiul țărceat.

Oieritul stagnează. Împregiurările de ađi nu ne dau ansă a schimba soiul indigen de oi prin încrucișare, etc.

Între *porcii* expuși a predominat soiul celor cu părul creț, respândit aproape în întreagă țara, soiul bun în foarte multe privințe.

Despărțământul *galițelor* a fost fără păreche. S'au văduț exemplare admirabile de găsce, rațe, găini, etc. Au fost găsce, din cari una câte una s'au vëndut cu mai multe deci de fiorini. Toate aceste au dovedit, că agricultorii ar puté trage un folos foarte mare și din prăsirea galițelor de soiul.

Prelegeri populare. La recercarea ministrului de agricultură, care pune la cale ținerea de prelegeri populare economice sistematice prin diferitele comune centrale, comitetul reuniunii române agricole din comitatul Sibiului a acceptat a se ține astfel de prelegeri în comuna Seliște, unde va prelege: domnul *Demetriu Comșa*, presidentele reuniunii, din pomărit; membrul pe viață dl *Ioan de Preda*, avocat, despre cultura sparangelului și ciupercilor, cum și obiecte din sfera de drept (testamente și contracte); membrul comitetului *Romul Simu*, din stupărit. Prelegerile sau conferințele se vor ține în 9 Dumineci din timpul iernii. Materialul destinat spre acest scop se va tipări în broșuri, cari se vor distribui între participanți. Pe această cale cu timpul se va forma o bibliotecă economică populară.

Asemenea prelegeri se vor ține și din partea compatrioților noștri Sași. Amintim, că în alte părți ale țerii s'au ținut astfel de prelegeri în iarna trecută de toate 3700 în 918 comune din 20 comitate și au participat 300,000 ascultători.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 6 Octobre 1899.

Deja pe la începutul lunii expirate se observase pe toate piețele europene, cât și în special la bursa din Viena, presemnele unei agitațiuni, care contrar cu tendința observată până aci, — lăsa să se prevadă o diminuare generală a cursurilor.

Cu deosebire două momente însemnate erau, din cari se puté deduce o atare schimbare a tendinței și anume în prima linie chestiunea Transvaalului.

Era evident, că în urma ținutei rezolute a regimului englez, cât și al Burilor, ușor poate să se nască un conflict serios. Deși, din fericire acest conflict n'a erupt încă, totuși nu este eschisă eventualitatea, că chestiunea Transvaalului să se deslege prin războiu; iar speculațiunea, precaută ca de obicei, ținând cont de această eventualitate, a aflat consult să nu mai primească, noue angajamente, ci să rămână în cea mai strictă rezervă.

Signalul acestei mișcări, prea natural, l'a dat Bursa din Londra, unde valorile montane au fost supuse la fluctuațiuni de tot mari, încheiënd cu cursuri foarte reduse. În urma relațiunilor strinse ce există între Bursa din Londra și Paris, în deosebi în transacțiunile asupra valorilor montane, e prea natural, că a fost atinsă și Bursa din Paris; iar deruta aceasta nu s'a putut mărgini numai asupra valorilor montane, ci a influențat și celelalte valori. Piețele din Germania și cea din Viena, de sine înțeles, au fost atinse numai indirect și în măsură mică de acest eveniment, dar contactul strins dintre diferitele burse, a avut urmarea, că acele cercuri, cari au suferit perderi în urma speculațiunilor de bursă din Paris și Londra, au fost nevoite să facă realisări și în alte valori.

Al doilea moment de o importanță actuală pentru dezvoltarea circulațiunii de bursă a fost și este a se căuta încă și în situațiunea tîrgului monetar. Cumcă etalonul oficial se va urca cătră toamnă, am signalizat și noi cu câte-va luni înainte; toată lumea se împăcase cu acest fapt, — ba există convingerea generală — *numai băncile noastre n'o înțeleg*, că urcarea etalonului nice pe de parte *nu și-a ajuns încă culmea*.

Efectul lipsei și scumpirei banilor se resimte cu deosebire în negoțul de fonduri și mai ales în Germania, unde cele mai sigure valori au trebuit să îndure o depreciare intensivă. Tot în urma acestei situațiuni monetare au fost atinse chiar și cele mai favorisate efecte, — acțiunile, și în urma acestei stări, ajungînd reportul la un anumit maxim de urcare, — speculațiunea se vede necesită, ba află consult chiar de a se debarasa cel puțin în parte de angajamentele luate.

Acestea sunt în trăsături generale motivele, cari în timpul din urmă au exerciat și exerciază încă o influință hotăritoare asupra mersului circulațiunii la bursă. Sub influința, parte directă și parte indirectă, a acestor motive stă și bursa din Viena. Circulațiunea ei în mare parte este avisată a ține cont de tendința piețelor străine. Ba chiar și în domeniul valorilor locale, cari până la un grad oare-care sunt independent apreciate, influințează în mod însemnat mersul cursului valorilor străine de aceeași categorie. Astfel se poate observa, că valorile noastre montane tot numai atunci primesc un nou impuls, când din Germania sosesc rapoarte favorabile despre conjuncturi în industria montană. — Dacă în timpul mai recent, s'a observat în circulațiunea Bursei vieneze o oarecare schimbare a tendenței, aceasta trebuie atribuită și altor momente speciale, cari au provocat'o, așa spre exemplu situațiunea politică internă, precum și rapoartele alarmante asupra stării pieței budapestane, cari în urmă s'au adevărit ca exagerate.

Ar fi de tot cutezat, dacă deja acum am face o apreciere pozitivă în ce privește formațiunea tîrgului de valori în viitorul apropiat; dar după părerea autorităților financiare, va fi consult să se observe o anumită rezervă până la rezolvarea crizei din Transvaal, și chiar și după aceea va trebui se ținem cont de situațiunea puțin îmbucurătoare a tîrgului monetar.

Aruncând o privire asupra singuraticelor soiuri de efecte negociate la Bursa din Viena, vom observa o generală depreciare, ivită cu deosebire în timpul din urmă, și e ușor de înțeles, că proporțiunile cele mai mari de depreciare le-au luat acele valori, a căror transacțiune este mai animată. Așa de exemplu cea mai simțită reducere au suferit valorile noastre montane, precum și ale industriilor de fer din *Praga*, *Alpinele* și *Rima*. Știm însă că conjuncturile industriei de fer sunt într'o dezvoltare excelentă și prin urmare aceasta depresiune a cursului s'a putut ajunge numai prin motive tehnice de bursă; însă după-ce bursa se va liniști, fără îndoială își vor relua cursul de mai înainte.

Valorile de transport și ale băncilor încă au fost supuse la mari realități în urma beneficiilor nesatisfăcătoare.

Ce privesce efectele cu dobândă fixă, precum Rentele, Prioritățile și Serisurile fonciare, este de remarcant, că depresiunea cursului nu a luat dimensiune atât de mare, ca spre exemplu la fondurile germane; un semn, că situațiunea noastră financiară stă în genere pe base sănătoase, un simptom, că capitaliștii noștri nu și pun banii pe o singură carte, — cea a valorilor de conjuncturi.

Încât privesce târgul monetar avem de notat, ca circulațiunea biletelor supuse la imposit s'a sporit cu finea luni cu circa zece milioane florini și că cererea de bani este încă tot în creștere. În târgul liber monetar din Viena nu se mai pot sconta cambii sub etalonul băncii austro-ung. Cercurile financiare așteaptă cu nerăbdare hotărîrea Bancii de Anglia. Discontul privat în Londra s'a urcat la $4\frac{1}{4}\%$, iar directoriul Bancii engleze, după știrile primite, are intențiunea de a urca etalonul, — probabil încă mâne, — *cu un procent*. Reichsbankul încă nu va aștepta mult și va urca etalonul, cu toate ca scontul privat din Berlin s'a mai redus încâtva și anume dela $5\frac{1}{8}$ la 5% . Banca Austro-ung. în consiliul directoriului de Joi încă se va ocupa cu chestiunea etalonului. (În această ședință etalonul cu începere dela 6 Oct. a fost urcat cu *un întreg procent*, anume pentru scontul de cambii la 6% , iar pentru lombard la $6\frac{1}{2}\%$, resp. 7% . Nota Red.) Banca națională din Bruxela asemenea a urcat scontul cu $\frac{1}{2}\%$. ☉

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICĂ.

Stipendii pentru cursul de vierit din Miniș (Ménés). Comunitatea de avere grănițerească din Caransebeș publică concurs cu termenul 15 Octobrie a. c. la 3 stipendii pentru tineri cari ar dorî să cerceteze cursul de vierit, ce se va deschide la 1 Ianuar 1900 în Miniș. Stipendiile constă din întreținerea completă pe durata întreagă a cursului de un an. Cererile trebuie să fie provădute cu atestat de botez, de moralitate dela primăria comunală, școlastic și medical, și să se adreseze până la termenul sus indicat numitei comunități de avere. Celor-ce au lipsă de informațiuni mai detaiate cu privire la primirea în școală, etc., le atragem atențiunea la cele publicate pe pag. 393 a Nr. 9 din a. c. a „Revistei Economice“.

*

Valuta obligatorie în coroane intră în vigoare la 1 Ianuarie 1900. Din incidentul acesta funcționarii aparținători diferitelor ministerii au primit ordin, a folosi pentru viitor în calculațiunile și registrele lor, în loc de fl. și cr. v. a. numirile *coroane* și *fleri*. Preliminarele de spese și tarifele sunt a se transforma în coroane, tipăriturile existente în officii a se epuiza total, eventual a se schimba titlul rubricilor din florini în coroane. *

☉

Blanchete noue de cambii. În locul blanchetelor vechi de cambii scoase din circulațiune cu finea lui Septembre a. c. circulă din 1 Octobrie.

începând blanchete noue cu timbru în coroane. Cambiile vechi, folosite după terminul acesta, se consideră ca netimbrate. *

Vândarea de beuturi spirituoase. Cei-ce pân'acum au avut favorul să vândă beuturi spirituoase cu pământul, dela 1 Ianuarie 1900 nu vor mai pute usa de acest drept. Numai în acel cas li se va concede și pe mai departe vinderea, dacă litra de beătură, ce vor vinde, nu va fi mai ieftină de 1 fl. Cei atinși prin această ordonanță vor adresa ministrului de finanțe un memoriu, cerând să nu fie scurtați în câștigul lor.

Arborei grațiuți pentru proprietarii de păduri. Ministrul nostru de agricultură aduce la cunoștință că, în sensul §. 165 al art. de lege XXXI din 1879, se vor împărți arborei pentru plantarea locurilor pleșuge și năsipurilor sburătoare și încât va fi posibil și pentru replantarea tăieturilor. Cei-ce reflectează la acest ajutor au să-și înainteze rugărilor provădate cu timbru de 50 cr. până la 15 Decembre a. e., pentru-că cele intrate mai târziu nu se vor lua în considerațiune. Rugărilor se trimit prin mijlocirea inspectoratului reg. silvic al respectivului comitat. În rugare să se arate, că teritoriul de plantat pe hotarul cărei comune se află, de câte jug. cat. e, la care categorie de pământ aparține, ce soiuri de arborei și de ce etate să fie, la ce adresă să se trimită și la ce stațiune de cale ferată, cum și că dorește proprietarul să se trimită în primăvara sau în toamna viitoare. Toate speșele de transport se acoper din fondul regnicolar.

Statuă lui Schulze-Delitzsch. În 4 August a. e. s'a desvilit în Berlin statuă lui Schulze-Delitzsch, inițiatorul însoțirilor economice din Germania și în parte și a celor din Austria și Ungaria. Statuă s'a ridicat pe speșele însoțirilor din Germania și în fruntea comitetului de acțiune a stat profesorul Virchow. *

ÎNVĂȚĂMÎNT.

Înscrieri în școale agricole. Înscrierile la școalele agricole din Keszthely, din Cașovia și Clujmăndstur se fac din 1 - 8 Octobree a. e., afară de aceea până la 20 Octobree cu concesiunea corpului profesoral, și până la 31 Octobree cu concesiune dela ministrul de agricultură. Pentru toate se cere etate de 16 ani impliniți, absolvarea cu succes a VI clase gimnasiale sau reale, ori VI clase civile cu succes „bun“. Cei cu examen de maturitate și cari pot adeveri, că au făcut un an de praxă la economie, cu concesiune ministerială se primesc în al doilea an. Didactrul la Keszthely e 20 fl. pe semestru și 2 fl. pentru societatea de lectură. Ascultătorii săraci, cari studiază bine, se scutesc de didactru. La Cașovia didactrul și taxa pentru societatea de lectură e ca și la Keszthely, iar taxa pentru convict, provisiune deplină și pentru cost pe semestru câte 110 fl. Școlarii săraci,

cari studiază bine, se scutesc de didactru și eventual capătă și stipendii. La Clujmănăstur didactrul pe 1/2 an e 10 fl, pentru cărți 8 fl., pentru alte trebuințe 12 fl. Bărbați maioreni sau studenți dela școalele mai înalte se pot primi ca ascultători și vor fi împărtașiți cu diplomă, dacă vor corespunde condițiilor prescise.

LITERATURA ECONOMICA.

Carti noue.

Die Agrarfrage (Cestiunea agrară), un resumat asupra tendențelor agriculturii moderne și a politicii agrare a social-democrației de *Carl Kautsky* 452 pag. Stuttgart, I. H. Dietz Nachf.

Produktion und Consum im Socialstaat (Producțiunea și consumațiunea în statul social) de *Atlantikus*, 104 pag., Stuttgart, I. H. Dietz Nachf.

*
o

TRAGERI LA SORTI.

Losurile ung. Basilica din 1886. La tragerea de premii din 1 Septembrie 1899 s'au sortat următoarele câștiguri mai mari:

Seria	Nr.	fl. v. a.	Seria	Nr.	fl. v. a.	Seria	Nr.	fl. v. a.	Seria	Nr.	fl. v. a.
18	47	25	2128	35	50	4307	2	25	6317	8	25
121	76	25	2169	20	25	4400	51	25	6519	9	25
141	8	50	2454	35	50	4442	54	25	6543	20	55
388	11	25	2557	87	25	4500	83	25	6659	59	25
454	94	25	2558	54	100	4582	67	25	6695	57	50
659	46	25	2624	73	50	4627	23	25	6737	47	25
664	18	100	2926	65	25	4732	58	25	6827	69	50
773	47	25	3266	5	100	4834	81	25	6827	100	25
957	85	100	3339	75	25	4857	57	25	6887	42	50
1272	77	50	3362	69	50	4924	20	10000	7170	19	25
1325	55	50	3400	93	100	4928	51	50	7177	91	100
1363	31	50	3448	38	50	4954	39	25	7183	9	25
1364	23	25	3463	73	50	5035	36	50	7193	30	50
1385	20	50	3480	68	25	5265	44	25	7210	20	100
1141	16	500	3499	78	25	5342	95	25	7299	15	100
1560	69	25	3555	39	25	5564	24	25	7365	36	50
1718	59	50	3719	13	25	5662	90	25	7580	35	25
1788	93	25	3765	41	25	5764	42	25	7585	95	50
1718	59	50	3772	94	25	5920	16	500	7654	37	500
1788	93	25	3899	18	50	5970	83	100	7707	26	100
1842	43	100	3980	42	25	5997	93	25	7769	57	1000
1879	73	25	4085	94	25	6094	46	50	7918	38	25
1895	61	50	4102	44	50	6203	45	25	7928	54	25
2055	49	50	4269	17	100	6305	92	100			

Rambursarea se face la 1 Novembrie 1899. Cuponul de premiu se restituie proprietarului, care va participa cu el la proximele sortări, pânăcând se va trage spre amortisare.

Spre amortisare s'au tras următoarele 32 serii: 113 246 428 689 838 1961 2303 2810 3727 3836 4113 5346 5368 5493 5636 5643 5818 5882 6127 6389 6458 6528 6590 6779

6879 6971 7163 7471 7907 7925 7929 7993. Cele 3200 losuri cuprinse în aceste serii se vor rambursa cu câte fl. 6 v. a. — Cuponul de premiu cu care se participă la viitoarele trageri de premiu, se restituie proprietarului. Proxima tragere va fi la 1 Martie 1900.

Losurile cruciă roșie ung. din anul 1883. La tragerea din 1 Septembrie 1899 s'au sortat spre amortisare următoarele 38 de serii: 124 741 792 957 1449 1662 1839 2662 3189 3639 3766 3946 3951 4073 4195 4393 4429 4576 4935 4971 5080 5189 5224 5271 5424 5613 5986 6025 6087 6160 6580 6810 7189 7395 7588 7730 7745 7902. Cele 3800 losuri cuprinse în aceste serii se vor rambursa în Octombrie 1899 cu câte fl. 7. Cuponul de premii dedașat se redă proprietarului, cu dreptul de participare la proximele trageri de premiu. Cu câștiguri mai mari s'au tras următoarele losuri:

Seria	Nr.	fl. v. a.	Seria	Nr.	fl. v. a.	Seria	Nr.	fl. v. a.	Seria	Nr.	fl. v. a.
60	85	25	1850	77	25	4708	57	25	6206	59	100
163	13	25	1859	38	25	4750	93	25	6432	60	50
167	64	500	1896	10	25	4768	64	25	6434	65	50
333	9	25	2134	18	25	4789	84	25	6476	37	50
385	25	25	2340	4	25	4810	17	25	6525	39	100
597	91	25	2587	31	100	4869	99	50	6635	47	50
755	54	25	2706	51	25	4929	78	50	6793	13	50
760	71	100	2741	9	25	4981	5	100	6974	83	25
848	94	25	2765	86	50	5097	92	25	7079	46	50
863	52	25	2952	46	1000	5134	56	25	7145	76	50
976	44	100	3046	70	100	5158	65	50	7219	91	25
1053	48	50	3058	29	10000	5220	58	25	7261	82	100
1095	45	25	3199	17	25	5226	50	25	7341	51	25
1120	84	100	3417	76	100	5234	46	25	7444	99	25
1150	36	50	3468	5	25	5437	86	50	7561	52	25
1239	88	50	3625	3	100	5512	8	50	7644	6	50
1254	3	25	3726	71	25	5560	77	25	7655	86	25
1283	16	25	4012	63	25	5676	49	100	7795	98	25
1336	12	50	4275	43	25	5691	42	50	7854	33	500
1375	19	50	4306	57	25	5796	69	25	7904	59	500
1519	37	25	4358	37	25	6037	28	25	7952	74	50
1569	35	25	4473	25	50	6096	75	50			
1706	72	50	4620	46	25	6100	55	100			
1732	27	25	4656	53	25	6149	72	50			

Rambursarea se face la 1 Octombrie 1899; iar cuponul de premii se restituie proprietarului, pentru a participa la proximele trageri de amortisare. Proxima tragere va fi la 1 Martie 1900.

Losurile de 3% ale institutului fonciar austriac din 1889. (Bodeneredit-Lose II. Emission). La tragerea din 5 Septembrie 1899 s'au sortat spre amortisare următoarele 8 serii: 1998, 2138, 3929, 4006, 4746, 5071, 5560, 6342. Cele 400 losuri cuprinse în aceste serii se vor răscumpăra cu câte fl. 100 în 1 Februarie 1900, primind proprietarul prelungă sumă și un bilet de premiu cu numărul și seria losului tras, cu care participă la următoarele trageri de premii. — Cu premii mai mari s'au tras următoarele losuri:

Seria	Nr.	fl.	Seria	Nr.	fl.	Seria	Nr.	fl.	Seria	Nr.	fl.
279	46	100	2509	26	200	5744	48	200	7204	49	200
970	50	200	3200	46	200	6159	45	2000	7925	13	200
1462	11	200	3736	16	200	6533	41	200			
1914	8	50000	5500	8	1000	6535	33	200			

Cu 1 Februarie 1900 se va face rambursarea, încetând cu aceeași și dobânda, iar prin plățirea premiului obligațiunea se mortifică. Proxima tragere la 5 Ianuarie 1900.

Losurile sârbesci de 10 franci (Tabac) din 1888. La tragerea din 13 Septembrie 1899 s'au sortat cu premii mai mari următoarele losuri :

Seria	Nr.	franci	Seria	Nr.	franci	Seria	Nr.	franci	Seria	Nr.	franci
353	27	50	2823	16	500	5186	75	50	7353	42	50
782	10	75000	3154	23	50	5298	5	100	7564	8	100
1149	79	100	3449	88	50	5949	31	50	7788	52	50
1165	50	100	3627	67	50	6275	9	50	8000	75	50
1206	33	100	3634	49	50	6472	53	50	8124	19	50
2115	61	100	3910	53	50	6508	3	100	8385	71	100
2231	5	50	3968	26	50	6746	41	50	9178	78	100
2378	94	2000	4155	79	50	6842	99	500	9351	98	50
2670	33	100	5139	83	50						

Rambursarea se face la 13 Octombrie 1899. — Cuponul de premiu se detașază, iar losul îl primește proprietariul și participă la toate tragerile până când se va sortă spre amortisare.

Spre amortisare s'au tras următoarele 15 serii: 702, 1114, 2071, 2513, 2657, 2835, 3995, 4414, 5134, 6098, 8195, 8810, 9340, 9550, 9638. Losurile cuprinse în aceste serii se rescumpără în 13 Octombrie 1899 cu câte franci 13. — Cuponul de premiu se restituie proprietarului, pentru a participa la proximele trageri de premii.

Losurile Pálffy. La sortarea din 15 Septembrie 1899 s'au tras următoarele câștiguri mai mari: Nr. 5149 cu fl. 200 v. c., Nr. 5411 cu fl. 400 v. c., Nr. 5468 cu fl. 40000 v. c., Nr. 30091 cu fl. 200 v. c., Nr. 35163 cu fl. 400 v. c., Nr. 63607 cu fl. 200 v. c., Nr. 72165 cu fl. 2000 v. c., Nr. 79341 cu fl. 200 v. c., Nr. 82892 cu fl. 4000 v. c. și Nr. 86650 cu fl. 200 v. c.; iar alte 1490 losuri cu câte fl. 60 v. c. Rambursarea se face la 15 Martie 1900. Proxima tragere în 15 Septembrie 1900.

Amortisări. *Losuri din 1860:* Seria 2972 Nr. 7 Cl. V., Seria 1135 Nr. 3, Seria 6076 Nr. 17 Cl. I., Seria 6608 Nr. 3 Cl. I., Seria 12388 Nr. 3 Cl. III., Seria 18424 Nr. 14 Cl. II.

Losuri din 1864: Seria 1903 Nr. 70, Seria 2129 Nr. 5, Seria 3536 Nr. 59.

Losuri com. Viena: Seria 266 Nr. 49.

Losuri Bodencredit aust. de 3% emisiunea I.: Seria 862 Nr. 78, Seria 191 Nr. 39, Seria 1369 Nr. 56.

Losuri Bodencredit aust. de 3% emisiunea II.: Seria 3110 Nr. 16 și Nr. 23, Seria 6183 Nr. 49, Seria 7751 Nr. 43.

Losuri Credit: Seria 3693 Nr. 53.

Losuri St. Genois: Nr. 14153, 79630.

Losuri Pálffy: Nr. 4699.

Losuri Crucia roșie aust.: Seria 8925 Nr. 23.

Losuri Finlandeze de 10 Taleri: Seria 8687 Nr. 6.

Losuri Sachsen-Meiningen: Seria 7524 Nr. 26.

Renta com. de 4-2% hârtie: Nr. 2259 per fl. 100, Nr. 10566 per fl. 50, Nr. 4940, 4951, 4952 per fl. 100.

Renta com. de 4-2% argint (Ianuarie — Iulie): Nr. 727 și 728 per fl. 50, Nr. 510181 per fl. 100.

Renta ungară de 4% aur: Nr. 43204 per fl. 1000.

Serisuri fonciare „Erste Mährische Sparcassa“: Seria A Nr. 2372, 3819, 3834, 4477 per. Cor. 2000; 5937, 6388, 6724, 6725, 8483 per Cor. 200.

Ațiuni „Galizische Bank für Handel und Industrie“ (Emisiunea din anul 1896) Nr. 2771 până incl. 2780.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul efectelor mai căutate pentru plasări și rentabilitatea lor.

Prescurtări: arg. = argint. austr. = austriac. B. = Bancă. B. B. = bilet de bancă (Bancnotă). C. = coroane. C. F. = Cale Ferată. com. = comunal. C. de p. = Casă de păstrare. Cr. = Credit. d. = din. em. = emisiune. fonc. = fonciar. hip. = hipotecară. Impr. = Imprumut. L. = Los. Ln. = Lei noi. Obl. = Obligațiuni. pr. = premii. sc. = scutit de impozite. Scr. = Serisuri. St. = Stat. ung. = ungară. *) cu subtragere de 2% dare per cupon.

Budapesta		Doz. bancă	Numirea valorilor	Scadența cupoanelor	Viena		Rentabilitatea
20 Sept. 1899	2 Oct. 1899				20 Sept. 1899	2 Oct. 1899	
Se vinde		0/0			Se vinde		20 Oct. 1899
							0/0
I. Efecte publice.							
100.50	100.25	4 ^{3/10}	Renta comună austr. ung. (hârtie)	Mai, Nov.	100.10	100.—	4.20
100.50	100.25	4 ^{2/10}	dto dto dto	Febr., Aug.	100.20	100.—	4.20
100.50	100.10	4 ^{2/10}	dto dto (arg.)	Ian., Iul.	100.05	100.—	4.20
100.50	100.10	4 ^{3/10}	dto dto dto	Apr., Oct.	100.05	100.—	4.20
118.25	118.25	4	Renta austr. (aur) sc.	dto	118.30	117.65	3.40
100.75	100.25	4	dto. ung. (coroane) sc.	Mart., Sept.	100.20	99.90	4.01
118.25	117.25	4	dto. dto. (aur) sc.	Ian., Iul.	118.30	116.15	3.44
95.40	95.30	4	dto. dto. (coroane) sc.	Iun., Dec.	96.40	95.05	4.20
101.50	100.50	4 ^{1/2}	Impr. C. F. ung. (arg.) d. 1889	Ian., Iul.	101.60	100.—	4.56
121.25	120.25	4 ^{1/2}	dto. (aur)	Febr., Aug.	121.40	120.25	3.74
100.75	100.—	4 ^{1/2}	Obl. de Regalii ung. sc.	Ian., Iul.	100.45	99.90	4.50
100.50	100.50	4 ^{1/2}	dto croato-slav. sc.	dto	100.50	100.50	4.46
96.75	96.75	4	Bonuri rurale dto. sc.	dto	97.25	—	—
95.25	94.—	4	dto ung. sc.	dto	95.50	94.—	4.25
—	—	4	Impr. orașului Viena d. 1894 *)	Mart., Sept.	95.30	95.15	4.20
—	—	4	dto dto dto d. 1898 *)	Ian., Iul.	98.80	97.20	4.01
—	—	6	dto C. F. de st. bulg. d. 1889	Apr., Oct.	108.—	105.75	5.67
106.—	104.50	6	dto (hip.) C. F. de st. bulg. d. 1892	Ian., Iul.	107.50	105.75	5.67
II. Serisuri fonciare.							
—	—	4	Instit. de Cred. fonciar austr. (Oestr. B.-Cr. A. *)	Apr., Oct.	97.90	97.90	4.09
—	—	4	B. centr. austr. de Cr. fonc. (Oestr. Centr. Boden-Cr. B.)	Ian., Iul.	100.—	99.75	4.01
—	—	4 ^{1/2}	dto dto B. B.	Apr., Oct.	102.—	100.90	4.45
101.—	101.—	4 ^{1/2}	B. com. B.-Pesta B. B.	Febr., Aug.	100.50	100.50	4.49
97.75	97.75	4	dto dto C.	dto	98.25	97.75	4.09
104.50	104.50	4 ^{1/2}	dto dto (Obl. e. 10% pr.) B. B.	Apr., Oct.	104.50	104.40	4.31
98.75	98.75	4	dto dto dto (5% pr.) C.	dto	99.25	98.75	4.05
100.70	100.70	4	Banca ausro-ungară B. B.	dto	100.70	100.60	3.97
102.—	102.—	5	„Albina“ Sibiiu C.	dto	—	—	4.90
102.—	102.—	5	dto t. dto B. B.	Ian., Iul.	—	—	4.90
101.25	101.25	4 ^{1/2}	Cassa de păstrare (Allg. Sparkassa) Sibiiu em. IV C.	Mart., Sept.	101.—	101.—	4.44
100.75	100.75	4 ^{1/2}	Inst. de Cred. fonc. (Bod. Cr.-Anst.) Sibiiu em. VI C.	dto	100.75	100.75	4.45
100.75	100.75	4 ^{1/2}	I Cassă de păstrare a capit. Bpesta (I. BP. föv. tak. pénztr.) B. B.	Mai, Nov.	100.75	100.75	4.45
100.75	100.75	4 ^{1/2}	Cassa de p. regnic. ung. centr. Bpesta (M. orsz. közp. tak. pztr.) B. B.	Febr., Aug.	101.—	100.50	4.28
100.50	100.—	4 ^{1/2}	B. hip. centr. a C. de p. ung. (Tak. pztr. közp. jelzálog B.) em. IV, V. B. B.	Mart., Sept.	100.50	100.—	4.50
98.25	98.25	4	Instit. de Cred. fonciar ung. (Magy. földhit. int.)	dto	98.—	95.—	4.21

Budapesta		Do- bândă	Numirea valorilor	Căştigul minimal	Viena	
20 Sept. 1899	2 Oct. 1899				20 Sept. 1899	2 Oct. 1899
Se vinde		‰	III. Losuri.		Se vinde	
172.25	172.25	4	L. de St. din 1854 à fl. 250 v. c. 20% contrib. à fl. 100	304.—	172.25	172.25
138.—	138.—	5	L. de St. din 1860 à fl. 500 v. a. 20% contrib. à fl. 100	580.—	138.—	136.50
157.50	157.50	5	L. de St. din 1860 à fl. 100 v. a. 20% contrib.	116.—	157.50	157.—
196.50	196.50	—	L. de St. din 1864 à fl. 100 v. a. . .	180.—	196.50	196.50
198.25	196.50	—	dto dto à fl. 50 v. a.	90.—	196.50	196.50
163.—	162.25	—	L. de St. ung. de fl. 100	155.81	162.80	161.50
81.50	81.10	—	dto de fl. 50	77.87	162.80	80.75
141.—	141.—	4	L. „Tisa“	120.—	140.50	140.50
7.50	7.30	—	L. Basilica din Budapesta supr. timb.	6.—	7.60	7.30
4.20	4.20	—	L. Jó-sziv supra timbrate	2.—	—	—
199.25	199.25	—	L. Credit de fl. 100	180.—	198.25	196.75
—	—	—	L. Clary de fl. 40	58.—	64.—	63.—
—	—	4	L. pentru navig. dunăreană de fl. 100	105.—	175.—	170.—
—	—	5	L. pentru regul. Dunării de fl. 100	100.—	132.—	129.—
—	—	—	L. Innsbruck de fl. 20	28.—	31.50	31.50
—	—	—	L. Krakau de fl. 20	28.—	28.30	28.75
—	—	3	L. de ale Inst. de Cr. fonc. austr. (Oest. Boden-Cr. Anst.) din 1880*)	100.—	120.20	119.50
—	—	3	L. de ale Inst. de Cr. fonc. austr. (Oest. Boden-Cr. Anst.) din 1889*)	100.—	118.50	118.50
66.—	66.—	—	L. „Buda“ de fl. 40 supra timbrate	62.50	66.25	66.25
66.—	64.50	—	L. „Pálffy“ dto	58.—	65.—	64.50
—	—	—	L. „Rudolf“ de fl. 10	11.60	30.—	28.50
21.50	20.70	—	L. Crucea roşie austr. de fl. 10 . . .	12.40	21.45	21.—
12.—	11.—	—	dto ung. de fl. 5	6.50	11.40	11.—
13.25	11.50	—	dto italiană Lire 10	—	12.—	11.50
—	—	—	L. „Salm“ de fl. 40	58.—	84.75	84.—
—	—	—	L. Salzburg de fl. 20	28.—	23.—	28.50
—	—	—	L. St. Genois de fl. 40	62.25	85.—	85.—
—	—	—	L. Stanislau de fl. 20	24.—	57.—	57.—
—	—	4 1/2	L. „Triest“ de fl. 100*)	105.—	172.—	172.—
—	—	4	de fl. 50*)	50.—	72.—	72.—
121.50	122.50	4	Scr. fonc. cu pr. ale B. hip. ung. (Magy. jelz. hit. B.) à fl. 100 . . .	100.—	122.60	122.—
—	—	—	L. Waldstein à fl. 20	20.50	66.—	66.—
185.50	186.50	—	L. com. Viena din a. 1874 de fl. 100	140.—	185.50	184.50
			IV. Valute.			
5.75	5.75	—	Galbini c. r. monetă	—	5.72	5.74
5.70	5.70	—	„ ferecaţi	—	5.71	5.72
9.61	9.61	—	Napolend'or (20 franci sau 8 fl. v. a.)	—	9.58	9.58
11.82	11.81	—	20 Marce aur	—	11.81 ⁵	11.83
—	—	—	Lira otomană aur	—	—	—
59.05	59.10	—	Bancnote germâne (100 Marce) . . .	—	59.02 ⁵	59.05
47.90	47.90	—	„ franceze (100 franci)	—	47.67 ⁵	47.82
127.50	128.50	—	Ruble hârtie (100 Ro.)	—	127.37 ⁵	127.87 ⁵
—	—	—	Sovereignes	—	12 06	12.09

Etalonul de interese al băncii austro-ung. din 5 Octombrie 1899: La cambii 6‰, Lombard pe rente şi scrisuri fonciare de ale băncii 6 1/2‰, pe alte efecte 7‰.

Discont privat: cu scadenţe de 3 luni 6 1/2‰, cu scadenţe mai lungi 6 1/2—7‰.

Bursa de efecte din București.

V a l o r i	Do- bândă	Scadinta cupoanelor	Cursul din		Renta-
			17 Sept. 1899	1 Oct. 1899	abilitatea 1 Oct. 1899
Renta rom. amort.	5 ^{0/0}	Apr., Oct.	99.50	99 25	5.04
" " Impr. 1892	5	Ian., Iul.	—	—	—
" " " 1893	5	dto	—	—	—
" " " 1894	4	Apr., Oct.	—	—	—
" " " de 32 ^{1/4} mil.	4	Ian., Iul.	87.75	87.—	4.59
" " " " 50 " "	4	dto	89.75	88.—	4.55
" " " " 274 " 1890	4	dto	89.75	88.—	4.55
" " " " 45 " 1891	4	dto	89.75	88.—	4.55
" " " " 120 " 1894	4	dto	89.75	88.—	4.55
" " " " 90 " 1896	4	dto	89.75	88.—	4.55
" " " " C. F. R. conv. Schuldverschr.	5	Mai, Nov.	—	—	—
Obl. com. București 1896	4 ^{1/2}	Ian., Iul.	—	—	—
" " " 1898	4 ^{1/2}	Mar., Sept.	—	—	—
Ser. fonc. rurale	5	Ian., Iul.	—	—	—
" " " "	4	dto	96.—	96.—	5.20
" " " "	4	dto	82.75	82 75	4.84
" " " urbane București	5	dto	91.50	90 25	5.54
" " " " Iași	5	dto	86.25	84 75	5.84
A c ț i o n i .	ultima divid.	Capital vărsat			Nomi- nal
	L. n.	L. n.	L. n.		L. n.
B. Română	12.81	150.—	—	—	500.—
B. Națională	112.—	întreg	2665.—	2650.—	500.—
B. Agricolă	23.—	375.—	333.—	328 50	500.—
B. de Escoupt	20.—	întreg	305.—	289.—	200.—
B. Dacia-România	35.—	"	428.—	425.—	200.—
B. Națion. de asigurare	32.—	"	447.—	440.—	200.—
Soc. de basalt artificial	27.50	"	—	—	250.—
" Rom. de construcții	—	"	65.—	60.—	200.—
" de furnituri militare	30.—	"	—	—	500.—
" română de tramw.	45.—	"	—	—	200.—

Etalonul de interese la B. Naț. rom. din 1 Octobree 1899: Escoupt 7%. Lombard 8%.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 2 Octobree 1899.

Grâne de	Calitatea per Hectol.	Prețul pro 100 Chilogr.		Calitatea per Hectol.	Prețul per 100 Chilogr.		Grâne	Specia	Calitatea per Hectolitru	Prețul per 100 Chilogr.	
		dela	până la		dela	până la				dela fl.	până la fl.
Bănat	76	8.25	8.30	77	8.30	8.40	Secară	Prima	70—72	6.65	6.80
dto	78	8.40	8.50	79	8.45	8.60	dto	Secunda	—	6.55	6.65
dto	80	8.60	8.65	81	8.60	8.70	Orz	Nutreț	60—62	6.—	6 20
Tisa	76	8.25	8.35	77	8.35	8.45	dto	de povarnă	62—64	5.70	5.90
dto	78	8.45	8.55	79	8.50	8.65	dto	de bere	64—66	6.60	7.—
dto	80	8.65	8.70	81	8.65	8.75	Ovės	—	39—41	5.35	5.45
Pesta	76	8.20	8.30	77	8.30	8.40	Porumb	Bănățan	—	5.05	5.25
dto	78	8.40	8.50	79	8.45	8.60	dto	Diferit	—	—	—
dto	80	8.60	8.65	81	8.60	8.70	Rapiță	—	—	11.30	11.50
Alba reg.	76	8.25	8.35	77	8.35	8.45	Meiu	—	—	—	—
dto	78	8.45	8.55	79	8.50	8.60					
dto	80	8.65	8.70	81	8.65	8.75					
Bacica	76	8.50	8.55	77	8.55	8.65					
dto	78	—	—	79	—	—					
dto	80	—	—	81	—	—					
România tr. v.	76	—	—	77	—	—					
dto	78	—	—	79	—	—					
dto	80	—	—	81	—	—					
Sêrbia tr.	78	—	—	79	—	—					
dto	80	—	—	81	—	—					
Bulgaria tr. v.	80	—	—	81	—	—					
							Diverse prodacte	Specia		Prețul per 100 Chilogr. se cump. fl.	
							Untură de porc	de B.-Pesta	49.50	50.—	
							Slănină (Clisă)	de B.-Pesta (albă)	42.—	42.50	
							dto	afumată	47.50	48.—	
							Prune	bosniace 1899	14.50	15.—	
							dto	sêrbesci 1899	13.50	13.75	
							Magiun (lic.d.pr.)	slavon "	17.50	18.—	
							dto	sêrbesc "	16.—	16.25	